

KOMMUNESTRUKTURPROSJEKTET I SALTEN

Deltema B

- Næringsutvikling og sysselsetting -

Erlend Bullvåg
Erik Slørdal Skjemstad
Handelshøgskolen i Bodø
Senter for Innovasjon og Bedriftsøkonomi (SIB AS)
erlend.bullvaag@hibo.no
Bodø 17.06.2005

Sammendrag

1. Hovedfunn

Næringsanalysen av de 9 kommunene i Salten avdekker en klar utvikling i regionens næringsmessige bærekraft. Salten har en kommune med sterk næringsmessig bærekraft. Dette er Bodø. De øvrige 8 kommunenes bærekraft er for lav til å opprettholde nivået på næringslivet i fremtiden. Unntaket er Meløy der bærekraften har gitt en stabil til positiv utvikling. Svak næringsmessig bærekraft betyr at kommunene over tid vil ha fall i næringsaktiviteten i kommunen.

Hovedfunnet støttes av følgende funn:

I forhold til **sysselsettingsutviklingen** finner vi følgende:

- Det er kun i Bodø og Meløy det skapes netto nye jobber i regionen. Sterkest i Bodø.
- Bredden i næringslivet er størst i Bodø. Regionen utenom Bodø har tre områder med svært ensidig næringsstruktur og stor avhengighet av enkelt næringer eller enkeltbedrifter.
- Lønnsnivået i Bodø stiger raskere og er høyere enn i de øvrige kommunene

I forhold til arbeidstakernes **mobilitet og pendling** finner vi følgende:

- Pendlingen i regionen er mer enn fordoblet i løpet av de siste tre årene.
- Bodø har sterk innpendling fra de øvrige kommunene i regionen. Det er om lag 3000 personer som pendler inn til Bodø daglig fra omlandet. Størst pendling fra Fauske.
- Beboerne i Salten betrakter i stadig økende grad regionen som en felles bo og arbeidsmarkedsregion.

Med hensyn til utviklingen i **næringslivets aktivitetsnivå** er hovedtrekkene:

- Målt i omsetning er Bodø regionens motor med mer en 70 % av omsetningen.
- Målt i kroner genereres 75 % av all ny omsetning i regionen i Bodø.
- Målt i % vokser omsetningen mest i Fauske som følge av økte inntekter i kraftproduksjon.

I forhold til **bedriftenes lønnsomhet** er hovedtrekkene:

- Lønnsomheten er stabilt god i alternativer der Bodø inngår.
- Det er fall i lønnsomheten i Hamarøy/Steigen, og i Indre Salten-alternativet. Meløy har stabil utvikling.

Med hensyn til **bedriftenes egenkapital** finner vi følgende:

- Det er store verdier knyttet til kraftselskapene i Indre Salten.
- Målt i kroner er egenkapitalen derfor størst i Indre Salten og knyttet til en kraftprodusent.
- Ser en bort fra kraftsektoren er egenkapitalen høyest i Bodø

I forhold til **tilgangen på nyetableringer** er hovedtrekkene:

- Bodø har en langt høyere etableringsfrekvens enn de øvrige kommuner.
- Tilgangen på nye bedrifter er på et for lavt nivå i de øvrige 8 kommunene.

Med hensyn til **virkemidler for næringsutvikling** er hovedtrekkene:

- Bodø er faglig og omfangsmessig tyngdepunkt for næringsutviklingsmiljøene i Saltenregionen.
- Hver region har imidlertid påviste fortrinn eller tilbud som kan komme andre deler av regionen til nytte.

Med hensyn til **næringslivets bærekraft** finner vi følgende:

- Det er kun Bodø som har positiv bærekraft og kan skape vekst
- Av de øvrige kommunen har kun Meløy tilstrekkelig bærekraft for en stabil utvikling

2. Forutsetninger

Utredningen er basert på tall fra Statistisk Sentralbyrå, Bizkit Forvalt (som er en del av Findexa AS), og foretaksregisteret. Det er tatt utgangspunkt i dagens bestand av bedrifter i regionen.

3. Hovedkonklusjon

Svak og avtakende næringsmessig bærekraft i 7 av kommunene medfører langsom reduksjon av omfanget av næringsliv i de områdene som rammes av dette. Det er kun modellen der alle kommunene i Salten slås sammen som skaper en region med næringsmessig positiv bærekraft for hele regionen. Ingen av alternativene uten Bodø har positiv bærekraft som kan gi grunnlag for langsiktig vekst.

4. Hva kan påvirke konklusjonen

Det påpekes at regionvalget næringsmessige positive konsekvenser ikke kommer automatisk ved en sammenslåing. Det er flere viktige premisser som må legges til grunn. Svak bærekraft betyr økt behov for tilrettelegging for mobilitet gjennom tilrettelegging av infrastruktur både i form av veier og datanett. Skal Salten regionen nyte godt av dragkraften fra storebror Bodø må det gjennomføres en overordnet næringspolitikk. En felles næringspolitikk innebærer tilretteleggende strategier i de delene av regionen som har sterk bærekraft, og sterk satsing på akkvisisjon (**Akkvisisjon** er innhenting av virksomheter til regionen, både private og offentlige) og direkte deltakelse i bedriftsetableringer i de delene av regionen som har svak bærekraft. I tillegg må regionen etablere en bevisst og langsiktig satsing på bruk av de næringsrettede tiltak vi kan dra nytte av som region gjennom EU-samarbeidet. Det må også etableres en politikk som støtter opp under kompetanseutvikling relevant for regionens mangfoldige næringsliv. Satsningen på universitet i Bodø blir her særdeles viktig. Det utøvende næringsarbeidet, med fokus på enkeltkommunen kan i langt større grad bli del av en arbeidsdeling.

Innhold

Sammendrag.....	i
1.0 Innledning.....	1
1.1 Næringsanalyse av Salten.....	2
2.0 Metode.....	5
2.1 Hvilke bedrifter inngår i denne rapporten.....	5
2.2 Inndeling i hovednæringer.....	6
2.3 Sysselsetting.....	6
2.3 Bedriftenes økonomi.....	7
2.4 Måleproblemer.....	8
3.0 Sysselsetting i Saltenregionen.....	10
3.1 Sysselsetting i dagens Saltenkommuner.....	10
3.2 Sysselsetting fordelt på bransjer i Salten.....	11
3.3 Jobbskapning i regionsalternativene.....	12
3.4 Sysselsetting i den offentlige forvaltningen.....	14
3.5 Yrkesdeltakelse i de ulike regionalalternativene.....	15
3.6 Bruttoinntekt.....	16
4.0 Pendling.....	20
5.0 Aktivitetsnivået i Saltens næringsliv.....	23
6.0 Næringslivets vekst i de ulike regionene.....	26
6.1 Andel foretak med mer enn 10 % vekst.....	27
7.0 Næringslivets resultater i Salten.....	29
8.0 Næringslivets soliditet.....	31
9.0 Nyetableringer i Salten.....	33
10. Utviklingsaktørene i regionen.....	36
11.0 Næringsmessig bærekraft i Saltenregionen.....	40
Vedlegg 1. Figurer kommunenivå.....	47

Figuroversikt

Figur 1. Sysselsetting i den enkelte Saltenkommune i 2003. Sum sysselsetting: 36842.	10
Figur 2: Bransjevis sysselsetting i de foreslåtte regionene i 2003.	11
Figur 3: Netto jobbskaping i antall sysselsatte pr kommune Salten 2000 – 2003.....	13
Figur 4. Netto jobbskaping i regionalalternativene 2000-2004.....	13
Figur 5. Andel offentlig sysselsatte i de ulike regionalalternativene i 2003.	15
Figur 6. Andel sysselsatte av befolkningen i de ulike alternativene etter sysselsattes arbeidssted i 2003.....	15
Figur 7: Andel sysselsatte av befolkningen i de ulike alternativene etter sysselsattes bosted i 2003.....	16
Figur 8: Gjennomsnittsbruttoinntekt hos lønnstakere i Saltenkommunene	17
Figur 9: Gjennomsnittsbruttoinntekt i regionsalternativene 1999 - 2003	18
Figur 10. Netto pendling i Saltenkommunene i prosent av sysselsatte bosatt i kommunen i 2003.....	20
Figur 11: Netto pendling i Saltenkommunene, absolutte tall.....	21
Figur 12. Aktivitetsnivå i de foreslåtte regionkommunene målt i 1000 kroner i 2003.	23
Figur 13. Aktivitetsnivået pr regionalalternativ i 2003.....	24
Figur 14. Utviklingen i omsetning for regionalalternativene. Indeks år 1999 = 100%.....	26
Figur 15. Andel av aksjeselskaper med 10 % eller mer vekst i omsetningen siste regnskapsår.	28
Figur 16. Utviklingen i bedriftenes lønnsomhet (driftsresultat i % av omsetning) i perioden 1999 til 2003.....	29
Figur 17. Utviklingen i soliditet i regionalalternativene i perioden 1999-2003 i %	31
Figur 18 Nyetablering av bedrifter i regionalalternativene pr 1000 innbygger i 2004	33
Figur 19. Nyetableringer i Saltenkommunene siste 5 år eksklusive Bodø.....	34
Figur 20. Nyetableringer etter bransje i de regionalalternativene.	34
Figur 21. Næringsvennlige omgivelser	36
Figur 22. Regionalalternativene rangert i forhold til bærekraft (maks sum poeng er 400).....	40

Tabelloversikt

Tabell 1 Forslag til fremtidig regioninndeling i Salten i henhold til Oppdragsmandatet fra
Salten regionråd

Tabell 2. Inndeling av kommunens bedrifter i hovednæringer

Tabell 3. Industribedrifter i Glomfjord Industripark.

Tabell 4. Kommunevis sysselsetting etter bransje 2003

Tabell 5. Økning i bruttoinntekt i kommunene 1999 – 2003

Tabell 6. Økning i bruttoinntekt i regionalalternativene 1999 – 2003

Tabell 7. Næringslivets bærekraft pr indikator.

1.0 Innledning

Den fremtidige kommunestrukturen i Saltenregionen er i støpeskjeen. De 9 kommunene i Salten samarbeider i Salten Regionråd. Salten Regionråd har fattet vedtak om å vurdere hvilken kommunestruktur som er best for den fremtidige utviklingen i Saltenregionen. Målsetningen med vurderingen er å finne svar på hvilken fremtidig struktur Saltenregionen bør ha ut fra målet om å skape et best mulig grunnlag for positiv utvikling i bosetning, best mulig grunnlag for næringsutvikling, best mulig utnyttelse og grunnlag for ny infrastruktur og som best sikrer befolkningens velferd og det kommuneøkonomiske handlingsrom. Denne delrapporten fokuserer på næringslivet i de 9 kommunene og tegner et bilde av hvordan næringslivets bærekraft er i de ulike forslagene til regionkommuner.

Proessen rundt fremtidig kommunestruktur har tre faser. Denne rapporten, med fokus på næringslivet, næringsutvikling og sysselsetting, er del av første fase der det skal utarbeides et bredt høringsgrunnlag til grunnlag for den kommende diskusjon i kommunene. I tillegg til analyser av næringslivet legges det frem høringsnotater om befolkningsutviklingen, kultur- og idrettssektoren, infrastruktur, samferdsel, utdanning og kompetanse, kommunal tjenesteproduksjon, kommunenes økonomi og betydningen nye strukturer i Salten vil få for demokrati, lokal innflytelse og den enkelte innbyggers deltakelse. Fase 2 i denne prosessen er en bred høringsfase i alle regionens 9 kommuner rundt den fremtidige kommunestrukturen. Fase 2 kulminerer ved at det enkelte kommunestyre behandler spørsmålet om sammenslåing. I fase 3 gjennomføres de konkrete kommunesammenslåinger.

Salten Regionråd består av 9 kommuner. Næringsmessig har disse kommunene svært forskjellig struktur og særpreget. Dette er både en stor fordel og en stor utfordring. Fordelen er at det finnes miljøer innen bransjer eller clustre av bedrifter i enkelt kommuner som fungerer svært godt sammen i kommunene. Disse miljøene utgjør en svært viktig grobunn for videre utvikling i regionen. Dette fordi det er mulig å la kunnskap, erfaringer og løsninger komme andre deler av regionen til gode. For eksempel har satsingen på et sterkt produktutviklings- og kommersialiseringsmiljø innen plast ved Næringshagen på Rognan allerede vært til stor nytte for bedrifter i de fleste av kommunene i Salten. Et annet eksempel er aktiviteten i innovasjonsforum Nordland, der det er skapt en sterk arena for bedrifter som ønsker å kommersialisere nye ideer. Bedrifter fra hele Salten regionen har innovasjonsprosesser i

støpeskjeen gjennom denne ordningen. I Glomfjord har en i Industriparken gang på gang vist at det er mulig å skape store industribedrifter gitt at forutsetningen ligger til grunn. Arbeidet i Meløy Næringsutvikling AS har relevans langt ut over Meløy Kommune.

Denne analysen peker også på de utfordringer store forskjeller mellom næringslivet i Saltenkommunene skaper. I kommuner der en bransje dominerer eller der en hjørnesteinsbedrift er forutsetningen for næringsutviklingen vil problemer i enkeltbransjer eller enkeltbedrifter kunne få svært alvorlige konsekvenser. For enkeltkommuner kan slike problemer være vanskelige å takle i næringsarbeidet innenfor kommunen.

Saltens 9 kommuner har en viktig felles nevner. Det er sterk bevissthet i befolkningen om den lokale tilhørighet. Det er også en utbredt aksept av Salten som regionbegrep. Dette kommer til syne både gjennom samarbeid mellom kommuner og ved at bedriftene i regionen ser på Salten som sitt naturlige nedslagsfelt. Også i befolkningen står Salten sterkt som regionbegrep. Dette vises sterkest når vi skal velge arbeidssted. Det store flertallet av Saltens innbyggere som ikke arbeider på samme sted som de bor, pendler innenfor Saltenregionen. Saltenregionen fungerer således i dag som bo- og arbeidsmarkedsregion for befolkningen.

1.1 Næringsanalyse av Salten

Det viktigste grunnlaget for en robust region med positiv velstandsutvikling er et godt fungerende næringsliv som gir befolkningen mulighet til å finne meningsfylt arbeid innen regionen. I denne rapporten sammenlignes utviklingen i næringslivet i de 5 foreslåtte forslag til revidert kommunestruktur i Salten. Forslagene presenteres på kommende side. Det er mye å lære av å sammenligne de ulike alternativene med hverandre. Hver kommune har i dag sterke sider som kan komme et større geografisk område til nytte. I næringsanalysen sammenlignes kommunen over flere områder. Til sist beregnes hvert alternativs næringsmessige bærekraft. Det vil si evne til næringsutvikling. Regionalalternativene sammenlignes med hensyn til sysselsettingsutvikling og evne til jobbskaping, bedriftenes utvikling i aktivitetsnivå, lønnsomhet, egenkapitalsituasjon, og nyetableringsrate.

Analysen viser at de ulike alternativene har svært store forskjeller i den næringsmessige utvikling og utsikter. Hvis en legger til grunn at bedrifter og innbyggere i hele Saltenregionen

skal ha en best mulig utvikling og minst mulig forskjell i velstandsutvikling og velferdstilbud, oppfyller dagens modell med 9 enkeltkommuner ikke denne målsetningen. I praksis kan kommunene i Salten beskrives som en stor Søskenflokk. Storebror er Bodø, som har 8 mindre søsken. Som i alle familier vil et godt familieliv være avhengig av evne og vilje til samhandling. Den påfølgende analysen viser at regionalalternativer der storebror Bodø inngår er det klart beste alternativet for god næringsutvikling i Saltenregionen. Gode modeller for samhandling og arbeidsdeling med Bodø vil for de 8 søsknene bety tilgang til betydelig større trekraft i næringsutviklingen. Grunnlaget for denne konklusjonen fremkommer i denne rapporten.

Rapporten er utarbeidet av SiB AS i samarbeid med Handelshøgskolen i Bodø og Kunnskapsparken Bodø AS. Analyser og rapport er skrevet av Erlend Bullvåg og Erik S. Skjemstad.

Salten regionråd omfatter i alt 9 kommuner. Dette er: Steigen, Hamarøy, Sørfold, Fauske, Saltdal, Bodø, Beiarn, Gildeskål, Meløy.

Regionrådet har vedtatt å sammenligne følgende alternative kommuneinndelinger:

Tabell 1. Forslag til fremtidig regioninndeling i Salten i henhold til Oppdragsmandatet fra Salten regionråd

Alternativ 1 Saltenmodellen	Alle de 9 kommunen slås sammen til 1 enhet.
Alternativ 2: Saltenfjordmodellen	Bodø, Gildeskål, Beiarn, Saltdal, Fauske og Sørfold inngår.
Alternativ 3: Regionkommune- modellen	Regionkommune 1: Hamarøy og Steigen Regionkommune 2: Sørfold, Saltdal og Fauske (Indre Salten) Regionkommune 3: Bodø, Gildeskål, Beiarn (Bodø og omegn) Regionkommune 4: Meløy.
Alternativ 4:	Status quo, kommunene fortsetter uten sammenslåing. Dette alternativet innebærer at enkeltkommunen fortsetter.

Hver av kommune i Salten har sitt næringsmessige særpreg. I Hamarøy har de lykket med turisme og kulturbasert næringsutvikling sammen med varehandel og landbruk/fiskeri som basis for næringslivet. Fra Hamarøy kan en lære mye av måten en har lykket med å utnytte naturlige fortrinn på i reiselivssammenheng. Spekkhoggersafari er blitt et internasjonalt begrep med base i Hamarøy. Steigen er Saltenregionens store landbrukskommune og har

omfattende havbruks- og fiskerivirksomhet. Fra Steigen kan vi lære mye om hvordan viktige sterke gründere med lokal forankring skaper utvikling. Steigens kompetanse på landbruk er viktig for hele regionen. I Sørfold har knoppskyting rundt hjørnesteinsbedriften Elkem Salten utviklet næringsgrunnlaget betydelig. Det er mye å lære av hvordan god samhandling med hjørnesteinsbedriften kan skape nye bedrifter og en mer robust næringsstruktur. Fauske er trafikknutepunktet og handelssenteret i indre Salten. Både innen varehandel og mekanisk verkstedindustri har Fauske et særpreg i regionen. Fra Fauske kan en lære mye om akkvisisjon av nye offentlige arbeidsplasser. Både Aetat senter og etablering av et fengsel i Indre Salten er gode eksempler på dette. I Saltdal finner en regionens kanskje mest utviklede cluster av industribedrifter der samhandlingsnivået er høyt og til gjensidig nytte for bedriftene. Næringshagen, der en har spesialisert seg på design og produktutvikling av plastbaserte produkter er til stor nytte for bedrifter i og utenfor Saltenregionen.

Bodø er regionens storebror. I kraft av å være fylkeshovedstad og i sterk vekst har Bodø regionens klart største bredde og betydning for næringsutviklingen. Bodø har en svært viktig rolle for kommunene i Salten både som marked for bedriftene og som arbeidssted for de som pendler til jobb. Utviklingen i Bodø er et eksempel på hvordan en by bidrar til å utvikle sitt omland. I Beiarn er trevareproduksjon, turisme, kraft og transport/bygg og anlegg viktige næringsveier. Fra Beiarn kan en lære mye om hvordan bedrifter kan vokse og bli betydelige aktører i markeder utenfor kommunen uten å flytte bedriften ut fra kommunen. Gildeskål har stort innslag av landbruk og primærnæringer. Gode oppdrettslokaliteter har bidradd til mange arbeidsplasser innen fiskeoppdrett. Gildeskål er vert for mange fritidsboliger og er et eksempel på en kommune som aktivt forvalter sine naturgitte ressurser. Meløy kommune er industrikommunen fremfor noen i regionen. Etableringen av Glomfjord industripark med nærmere 2 milliarder i omsetning er unik i norsk sammenheng. Det er mye å lære fra Meløy om effektiv organiseringen og metodikk innen industri og bedriftsutvikling. Innsatsen fra Meløy Næringsutvikling har vært sentral i utviklingen av industrien i Glomfjord og av handelssenteret på Ørnes. Kommunene i Saltenregionen har hver og især områder de er sterke på. En region der disse kreftene kan kombineres og utnyttes på tvers av kommuner fremstår som svært attraktiv og spennende for fremtidig næringsutvikling. I det følgende er næringslivet i Salten regionen analysert med hensyn til sysselsetting, aktivitetsnivå, vekst, lønnsomhet, egnekapital, nyetablering og næringslivets bærekraft i det enkelte regionalalternativ.

2.0 Metode

Utgangspunktet for en næringsanalyse er en mest mulig korrekt opptelling av aktivitet knyttet til bedriftene innenfor kommunene i Saltenregionen. I den følgende analysen er det benyttet tallgrunnlag fra en rekke kilder, med den felles egenskap at materialet kan oppsummeres på kommunenivå slik at sammenligninger blir mulige. Flere metodiske valg er foretatt i forbindelse med utformingen av denne rapporten. For å kunne sammenligne næringslivet i kommunen må en definere hva som er en naturlig avgrensning mellom næringsliv og annen økonomisk aktivitet i kommunen. Skillet er her satt mellom selskaper av kommersiell natur og ikke-kommersiell natur i den enkelte kommune. I næringsanalyser betyr også fastsettingen av bestanden noe for resultatene. Siden bedrifter etableres, dør, flyttes, kjøpes og selges må bestanden defineres nærmere. Det er her lagt til grunn bestanden av foretak i kommunene per 1. april 2005. I alle sammenligninger er det denne bestanden sprestasjoner som sammenlignes. Selskaper som har levd eller som har fått forretningsadresser andre steder før 1. april 2005 inngår således ikke i denne analysen. Videre må en ta stilling til hvordan næringslivet skal deles inn i bransjer. Generelt vil det være lik at desto færre bedrifter som inngår i materialet, desto mindre hensiktsmessig er en finmasket inndeling. På kommunenivå er det derfor i denne rapporten gjort en inndeling av bedriftsbestanden i 5 hovednæringer. Alle data i rapporten er således aggregert på tvers av kommune og disse 5 hovednæringene.

2.1 Hvilke bedrifter inngår i denne rapporten

Den enkelte kommunes næringsliv definert som de bedrifter og foretak som har kommersielle formål. I dette inngår:

- Enkelpersonsforetak (ENK)
- Ansvarlige selskap (ANS)
- Selskap med delt ansvar (DA)
- Aksjeselskap (AS)
- Allmennaksjeselskap (ASA)

Enkelpersonsforetak inkluderer de som er registrert i enhetsregisteret, og ikke bare i foretaksregisteret. Således er offentlige foretak slik som kommuner og kommunalt eide foretak uten kommersielt formål ikke inkludert i analysen. Videre er oljeselskaper, banker og forsikringsselskaper utelatt fra statistikken fordi aktivitetsmåling i disse selskapene er

vanskelig å sammenligne med ordinære bedrifters aktivitetsmål. Bedrifter har omsetning, mens bank, finans og forsikring har netto rente eller premieinntekter. Omsetningsbegrepet blir dermed ikke sammenlignbart.

2.2 Inndeling i hovednæringer

Hver bedrift er tildelt en kode som indikerer hvilken næring den tilhører. Dette er bedriftens NACE næringskoder, og anvendes i en rekke land. Basert på den opplyste NACE kode har vi delt inn den enkelte kommunes næringsliv i 5 hovednæringer. Disse er beskrevet i tabellen nedenfor.

Tabell 2. Inndeling av kommunens bedrifter i hovednæringer

Kategori	NACE	Inneholder
Primærnæringer	01 – 05	Fiskeri, havbruk, og landbruk
Industri	10 – 45	Industri, olje, kraft, bygg og anlegg
Varehandel	50 – 64	Varehandel, hotell, restaurant og samferdsel
Forrentingsmessig tjenesteyting	65 – 74	Forrentingsmessig tjenesteyting, eiendom og finans
Service	75 – 99	Privat- og offentlig personlig tjenesteyting

For nærmere presentasjon av NACE kode systemet anbefales statistisk sentralbyrås nettsider, www.ssb.no. Til grunn for inndeling i hovednæringer er tall fra kjøring foretatt av Bizkit Forvalt..

2.3 Sysselsetting

Sysselsettingstallene er basert på tall fra Statistisk Sentralbyrås sysselsettingsstatistikk. Sysselsettingen er målt ved inngangen til 2004 og omfatter personer i alderen 16-74 som har utført arbeid av minst en times varighet eller har vært midlertidig borte fra en slikt arbeid grunnet sykdom, ferie eller lønnet permisjon. Personer inn til førstegangstjeneste regnes også som sysselsatte. Dersom en person har flere sysselsettingsforhold regnes det viktigste.

Fordelingen av sysselsatte i forhold til næringer de jobber i er gjort etter samme femdelte inndeling etter NACE- næringskoder som definert i tabell 2 ovenfor.

Sysselsetting registreres på 2 måter. Dette er sysselsatte etter arbeidssted og sysselsatte etter bosted. I rapporten er det brukt sysselsatte etter arbeidssted, med unntak i beregning av netto pendling i forhold til befolkning der sysselsatte etter bosted er lagt til grunn for beregningene. Andre steder sysselsatte etter bosted er brukt er dette opplyst. Opplysninger om bostedet i sysselsettingsstatistikken er hentet fra folkeregisteret.

2.3 Bedriftenes økonomi

Bedriftenes økonomi er basert på data om den enkelte bedrift oppført i Foretaksregisteret kombinert med data fra bedriftenes innsendte årsregnskap. Regnskapsinformasjon er hentet fra BizKit Forvalt og analysert på tvers av kommunene i Saltenregionen.

Regnskapsinformasjonen fremkommer for den delen av det kommersielle næringslivet som er innsendingspliktige. Dette er aksjeselskaper, allmennaksjeselskaper og andre regnskapspliktige selskaper i regionen. Det fremgår nøkkeltall for bedriftenes aktivitet i perioden 1999 til utgangen av 2003. Tall for likningsåret 2004 forekommer først høsten 2005 endelig i registrene.

I beregningene av omsetning, lønnsomhet, egenkapital og vekst er det bestanden pr 1. april 2005 som måles. Dette vil si at selskaper som har gått konkurs, er slettet, er flyttet eller fusjonert eller av andre årsaker ikke har levert regnskap er tatt ut av analysen.

Bedriftenes omsetning er definert som summen av bedriftens driftsinntekter. Soliditet er definert som egenkapitalens andel av sum eiendeler. Resultat er her definert som driftsresultatet i andel av sum driftsinntekter. Vekst i næringslivet er beregnet ut fra vekst i omsetning pr år i måleperioden. Andelen foretak med vekst er beregnet som andelen av bedriftene der omsetningen i år n er større enn omsetningen i år n-1. Andelen av foretak med vekst over 10% er målt som antall foretak med vekst fra år n-1 til år n over 10% i andel av foretak i år n.

Alle bedrifter teller likt i det er ikke veide verdier eller foretat andre justeringer av størrelsene i beregningene.

2.4 Måleproblemer

I næringsanalyser møter en på region og kommunenivå på problemstillingen med selskaper som inngår i konsern med hovedsete utenfor regionen. Såfremt det ikke utarbeides eget årsregnskap for dette datterselskapet eller tilknyttede selskapet, vil aktiviteten inngå i morselskapet og bli rapportert tilhørende den regionen dette gjelder. Omsetningen i datterselskaper eller konsernbedrifter uten eget årsregnskap vil derfor normalt ikke fremgå i en analyse der en baserer seg på regnskap fra bedrifter registret i Saltenkommunene. Omfanget av dette problemet varierer sterkt mellom kommunene i Salten. Behovet for korrigeringer av materialet avgjøres av omfanget i forhold til den totale omsetning i kommunen, altså eventuell målefeil. Det er først og fremst kommuner med industri eid av nasjonale eller internasjonale konserner, og kommuner med stort innslag av varehandel med kjede eide butikker korrigeringer bør vurderes. For varehandel aktualiseres eventuelle korreksjoner kun når omsetningen i kjedebutikker er utenfor varehusene, eller ikke knyttet til lokalt registrerte driftsselskaper. For industrien er korreksjoner aktuelle i de tilfeller det ikke er lokalt registrerte selskaper.

En gjennomgang av problemstillingen for å identifisere betydningsfulle bedrifter der omsetningen ikke måles i kommunen, viser at det kun er i Meløy kommune denne målefeilen har et tilstrekkelig omfang til at korreksjoner er nødvendig. For kommunene Salten og Hamarøy er det lokalt registrerte selskap som fanger opp aktiviteten. I Sørfold er Elkem Saltens aktivitet tillagt med om lag 600 millioner. I Fauske er både industri og varehandel lokalt forankret i selskaper, Saltdal har det ikke lykkes emd å ta inn aktiviteten i Nexans produksjon i målingen, mens den øvrige industrien er med. Bodø er varehandelen målt gjennom varehusaktiviteten og ikke ansett å kreve korrigeringer (aktiviteten i varehusene fanger opp kjedevirksomheten i stor grad og industrien er lokalt forankret), I Beiarn og Gildeskål er det lokal forankring av driften i selskapene, mens det i Meløy er betydelig aktivitet i industriparken som ikke fremgår av lokalt registrerte selskaper.

Etter å ha sammenholdt omsetning registrert i Meløy, med bedrifter som har stor aktivitet, men ikke har registrert omsetningen sin i Meløy er det kartlagt et avvik på 814 millioner som er konsernomsetning skapt i Meløy som ikke er registrert i Meløy. I følge Meløy Næringsutvikling anslås omsetningen i Glomfjord industripark å være 1835 mill. i 2003.

Meløy Næringsutvikling AS har gitt oss følgende omsetningsoversikt for Glomfjord industripark:

Tabell 3. industribedrifter i Glomfjord Industripark.

Bedrift	Omsetning 2003, i millioner
Yara Norge Glomfjord	1 143
Hydro Produksjonspartner	75
ScanWafer AS	450
SiTech AS	35
PQ Norge Silicates AS	50
Glomfjord Smolt AS	25
Marine Harvest Norway AS	40
Meløy Bedriftsservice AS	16

Etter en gjennomgang av hvilke bedrifter som leverer konsernregnskap og hvilke som leverer regnskap i Meløy samt kontrollert for regnemåte er det tillagt 814 millioner for Meløy.

Alle data lagt til grunn for denne undersøkelsen er basert på leveranser fra anerkjente kilder. Vi tar uansett forbehold om eventuelle feil eller mangler som måtte eksistere og som vi ikke har fanget opp.

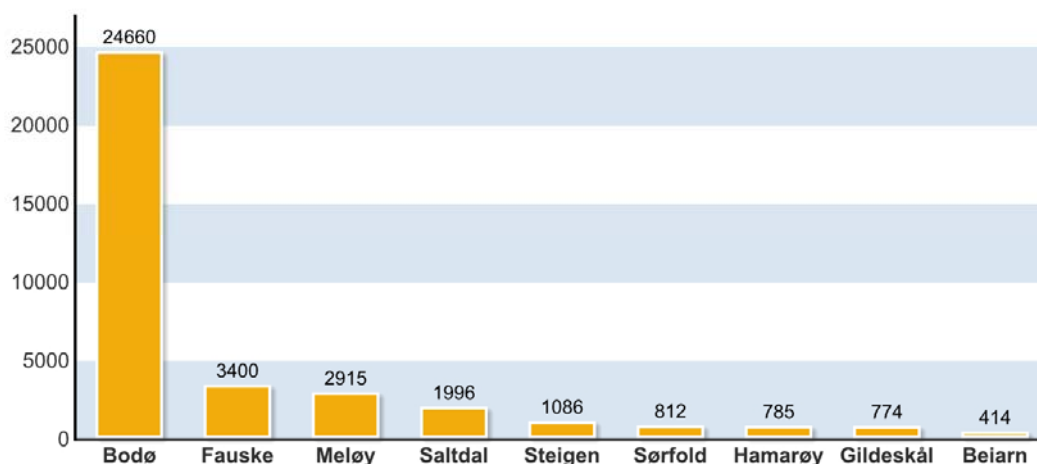
3.0 Sysselsetting i Saltenregionen

En region med gode levekår kjennetegnes av et vel fungerende bo- og arbeidsmarked. En slik velfungerende regiontype har som forutsetning at det er tilgjengelig arbeid til innbyggerne i størst mulig grad innenfor regionen. Fall i regionens totale sysselsetting indikerer at en region ikke fungerer tilfredsstillende, mens en vekst indikerer næringsmessig bærekraft. Dette det følgende redegjøres det for sysselsettingsstrukturen og utviklingen i de forskjellige alternativene for fremtidig regioninndeling i Salten. Det redegjøres også for hvilke bransjer som bidrar til jobbskapingen i de forskjellige regionalalternativene. Hensikten med fremstillingen er å få frem hvor jobbskapingen i regionen skjer og i hvilke bransjer de nye jobbene kommer. Videre fremgår fordelingen av sysselsettingen mellom bransjer slik at den enkelte bransjes betydning i den enkelte foreslåtte region fremgår.

3.1 Sysselsetting i dagens Saltenkommuner

Saltenregionen og de 9 kommunen hadde totalt 36842 sysselsatte ved inngangen til 2005. Bodø er den største arbeidsgiveren både i Salten og i fylket med 24660 sysselsatte, altså 66,9 % av arbeidsplassene. Deretter følger Fauske, Meløy og Saltdal.

Figur 1. Sysselsetting i den enkelte Saltenkommune i 2003. Sum sysselsetting: 36842.

Forskjellene i omfang av sysselsettingen er svært stor mellom kommunene. Sammenligner vi kommunene utenom Bodø, er imidlertid forskjellene mindre. 5 av de 9 kommunene i regionen har færre en 1100 sysselsatte. Sårbarheten for endringer i enkelt næringer og enkeltbedrifter blir således betydelig større i disse kommunene enn i større kommuner. Spesielt er

sysselsettingen i de kommunene som det av samferdselsmessige hensyn er vanskelig å opprettholde sysselsettingen ved dagpendling ekstra utsatt for slike svingninger. Dette belyses ytterligere også i kapittelet der pendlingsmønstrene analyseres.

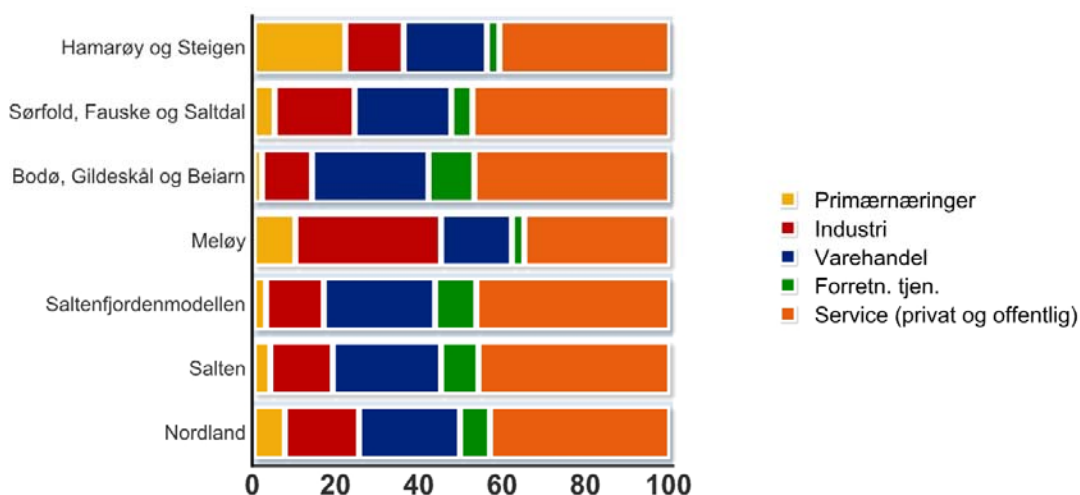
Tabell 4. Kommunevis sysselsetting etter bransje 2003

	Primær	Industri	Varehandel	Forr. tjen.	Service	Total
Bodø	371	2928	7125	2726	11510	24660
Hamarøy	64	131	196	42	341	774
Steigen	338	134	169	22	423	1086
Meløy	300	1016	510	81	1008	2915
Gildeskål	122	125	94	18	426	785
Beiarn	92	74	62	6	180	414
Sørfold	112	295	63	8	334	812
Fauske	130	512	967	236	1555	3400
Saltdal	75	401	398	88	1034	1996
Sum	1604	5616	9584	3227	16811	36842

3.2 Sysselsetting fordelt på bransjer i Salten

Sysselsettingsstrukturen forteller oss i hvilke deler av næringslivet verdiskapningen i de foreslåtte regionalalternativene. Figur 2 nedenfor sammenligner sysselsettingsstrukturen i de ulike alternative regioninndelingene.

Figur 2: Bransjevis sysselsetting i de foreslåtte regionene i 2003.

Sysselsettingsstrukturen varierer betydelig mellom de ulike alternativene. I de alternativene der Bodø kommune inngår, altså Saltenfjordmodellen, Bodø og omegn modellen og Salten med alle 9 kommuner i en region, har Bodø en svært dominerende rolle. Fordelingen mellom

bransjene er tilnærmet lik i disse alternativene med unntak for andelen sysselsatte innenfor industrien som er større i de alternative der Bodø inngår i kombinasjon med Meløy, og Sørfold/Fauske. Områdene med høyest industrisysselsetting er Meløy med 35 % av sysselsettingen og Indre Salten med 19 % av sysselsettingen. Gjennomsnittet for alle kommunene viser at 15 % av sysselsettingen er i industrien. Sysselsettingen innen varehandel domineres sterkt av Bodø som gir en andel på 28,2 % i Bodø og omegn alternativet. Andelen i de alternativene der Bodø ikke inngår innen varehandel er mellom 17 % til 23 %, der Fauske er viktigste bidragsyter. Innen kompetansenæringene er dette i stor grad å finne i Bodø og de alternativene der Bodø inngår. Andel sysselsatte innen tjenesteyting er mer en dobbelt så stor i Bodø-alternativene enn i alternativer uten Bodø. Landbruk og fiske har størst innslag i sysselsettingsstrukturen i Hamarøy/Steigen (21,6 %) og i Meløy (10,3 %). Dette er 5 ganger mer enn alternativer der Bodø inngår.

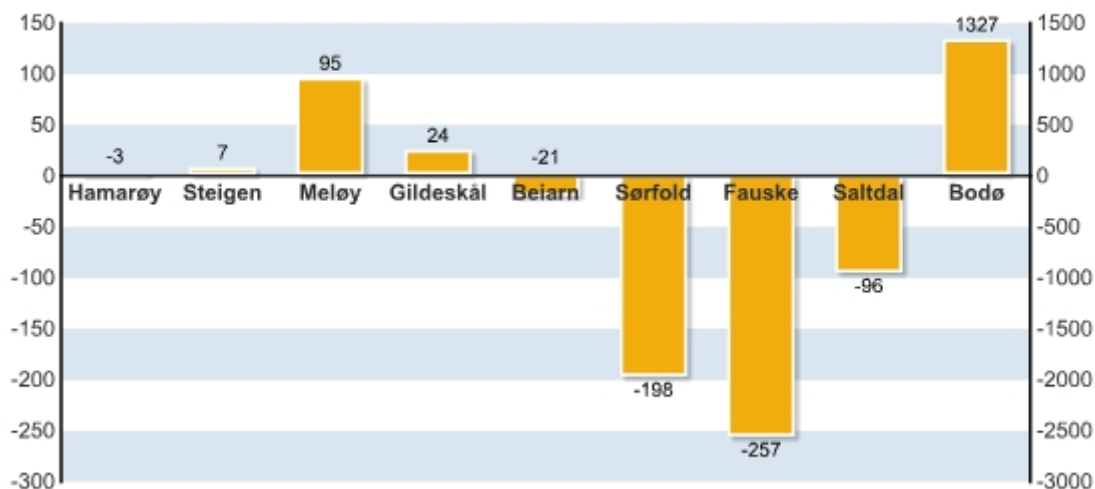
Dersom vi ser på Salten som en helhet preges denne av sysselsettingsstrukturen i Bodø. Det er når vi bryter det ned i flere deler av det identifiseres særpreg. Det er en konsentrasjon rundt industri i Meløy, en høy andel primæringer i Hamarøy/Steigen og en relativt stor del i varehandel og samferdsel i Bodø og omegn. I vedlegg 1 fremgår sysselsettingsstrukturen i den enkelte Saltenkommune. Sysselsettingsstrukturen har nærsammenheng med hvilke bransjer vi får nye bedrifter i. Dette tas opp i kapittelet om nyetableringer. Alle de foreslåtte regionalalternativene har beredere næringsstruktur (altså at bedrifter er representert i flere næringsgrupper) enn det vi finner når en betrakter enkeltkommuner. Økt bredde tilsier økt evne til nyskaping og å fange opp endringer som skjer i enkeltbedrifter. Alle regionalalternativene gir således bredere næringsstruktur, og sterkest er endringen for de kommuner som inngår i alternativer der Bodø inngår.

3.3 Jobbskaping i regionsalternativene

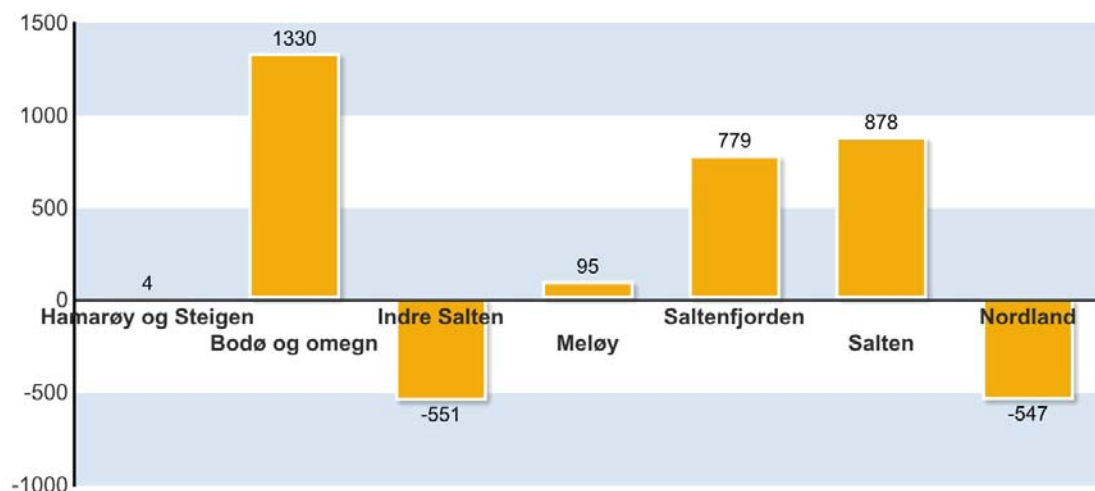
Utviklingen i sysselsettingen sier oss hvor jobber genereres i en region. Jobbskapingen er en svært viktig indikator på hvordan en regions bo- og arbeidsmarked fungerer. For eksempel har vi økende pendling vi siden vi er en region med fall i sysselsetting, men med stabilt innbyggertall. Mens en region med økende sysselsetting og økende befolkning har positiv tilflytting og positiv vekst i næringslivet. I figur 3 nedenfor er netto jobbskaping i de foreslåtte regionalalternativene beregnet.

Figur 3: Netto jobbskaping i antall sysselsatte pr kommune Salten 2000 – 2003.

Bodø er på høyre akse

Utviklingen domineres sterkt av netto positiv jobbskaping på 1327 sysselsatte i Bodø i løpet av de 3 siste årene. Av de øvrige kommunene er det Meløy som skiller seg positivt ut med en netto jobbskaping på 95 nye sysselsatte. I Meløy er det spesielt aktiviteten i og rundt industriparken i Glomfjord som har gitt den positive utviklingen. I Bodø er det økende sysselsetting innen tjenesteytende næringer og service som har det viktigste bidraget av ny sysselsetting. Figur 4 nedenfor sammenligner netto jobbskaping i de foreslåtte regionalalternativene.

Figur 4. Netto jobbskaping i regionalalternativene 2000-2003.

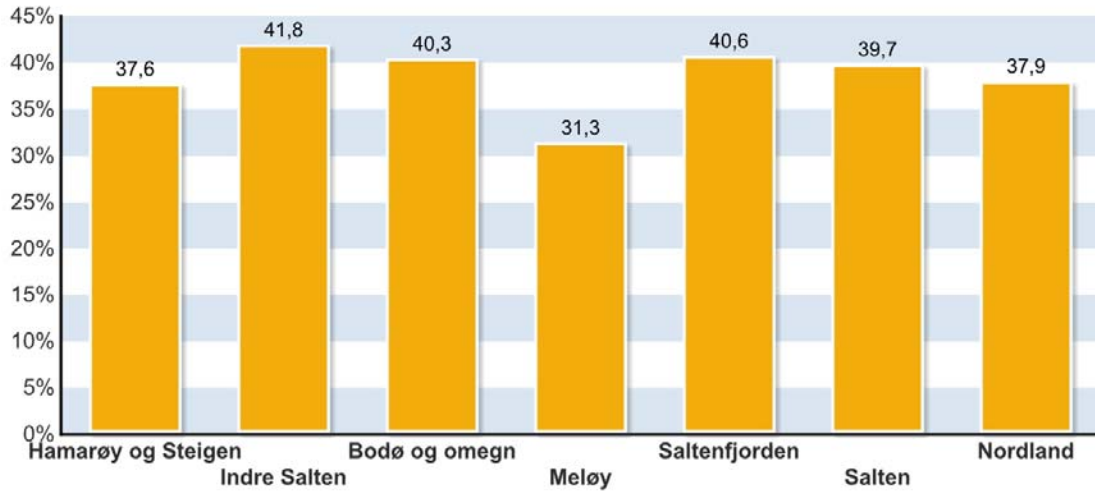
Bodø og omegn alternativet har desidert størst positiv jobbskaping, spesielt drevet av økning i sysselsettingen i tjenesteytende næringer, både privat og forretningsmessig. Indre Salten er det av regionforslagene med sterkest negativ utvikling i jobbskapingen. Hele 551 færre er sysselsatte i dette regionalalternativet i løpet av de siste 3 årene. Dette er det eneste av alternativene med negativ jobbskaping i samme periode. Meløy har størst økning i sysselsettingen innen industri og noe innen service. Hamarøy og Steigen har sin økning i industri og primærnæringer. Dersom man ser Salten (alle 9 kommuner) som en helhet ser vi at det meste av jobbskapingen kommer innen offentlig og privat tjenesteyting. Dette er grunnet den store innvirkningen Bodø har på statistikken. I tillegg ser man en svak økning i primærnæringer fra 2002 til 2003. Det samme gjelder også Saltenfjordmodellen, som har noe av den samme utviklingen. Betydningen av offentlig sektor i sysselsettingen er dermed interessant å se nærmere på.

3.4 Sysselsetting i den offentlige forvaltningen

Av de 36842 arbeidsplassene i Salten er 39,7 % av disse innen kommunal, fylkeskommunal eller statlig forvaltning. Da er ikke selskap eid av det offentlige tatt med. I Nordland er det tilsvarende tallet 38,0 %

Dersom man ser på alternativene ser vi at de fleste alternativene har lik andel sysselsetting innenfor offentlig sektor. Høyest andel innen offentlig sektor finner vi i alternativet Indre Salten, der 41,8 % av sysselsettingen er offentlig. Det alternativet med færrest ansatte i offentlig sektor er Meløy (31,3 %) og Hamarøy/Steigen med 37,6 %.

Figur 5. Andel offentlig sysselsatte i de ulike regionalalternativene i 2003.

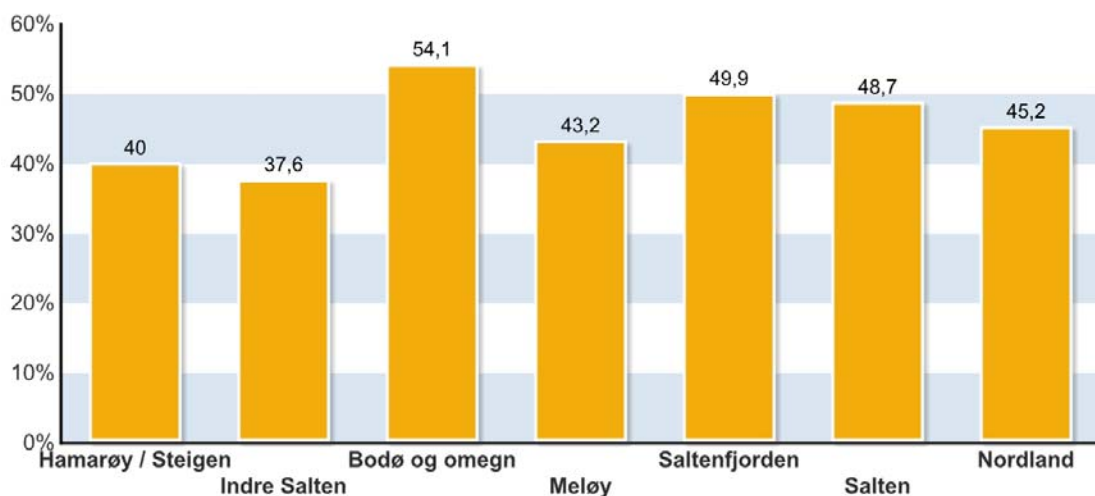

Jobbskapingen fra offentlig sektor utgjør 36 % av de nye jobbene i Salten totalt. Tilnærmet all netto økning i offentlig sysselsetting tilskrives vekst i Bodø.

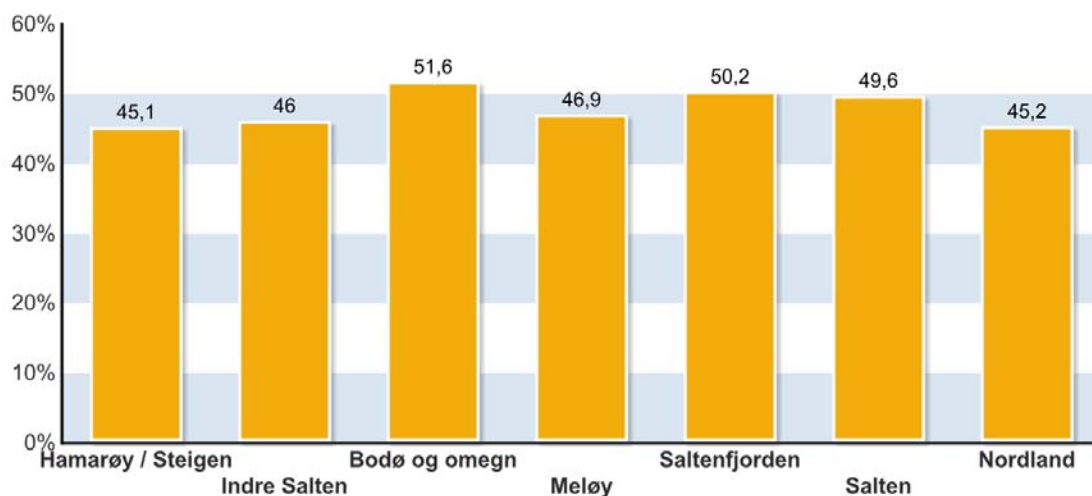
3.5 Yrkesdeltakelse i de ulike regionalalternativene.

Andelen av innbyggerne som er i arbeid gir er en viktig indikator næringsaktiviteten i kommunen. Nedenfor er de ulike alternativene sammenlignet i forhold til andelen sysselsatte i forhold til befolkningen. Figur 6 nedenfor viser sammenligningen.

Figur 6. Andel sysselsatte av befolkningen i de ulike alternativene etter sysselsattes arbeidssted i 2003.

Figur 7: Andel sysselsatte av befolkningen i de ulike alternativene etter sysselsattes bosted i 2003

Bodø og omegn har den høyeste andelen sysselsatte med 52 % av befolkningen.

Kombinasjonen av jevn alderbalanse, innpendling, og tilflytning til Bodø forklarer denne utviklingen. Forskjellen mellom regionalalternativene med og uten Bodø er mellom 8 og 12 % lavere sysselsetting enn i regionkombinasjoner med der Bodø inngår. Forklaringen på den høye andelen når Bodø inngår er at fylkeshovedstaden har en positiv tilflytting og innpendlingen til kommunen fra Saltenregionen. Ser en på enkeltkommunene er det Meløy, Hamarøy og Saltdal som etter Bodø har høyest andel sysselsatte.

Igjen fremstår forskjellene mellom regionalalternativene som følge av hvilke kombinasjoner Bodø inngår i. Dersom vi ser på alternativene er det bare indre Salten som har en lavere andel enn 40 % sysselsatt.

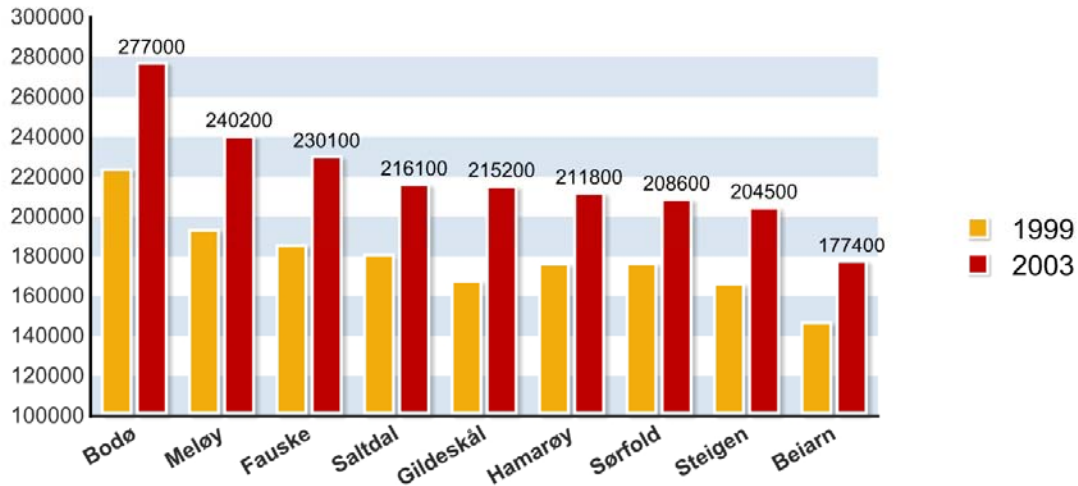
3.6 Bruttoinntekt

Bodø var den kommunen med høyest gjennomsnittsbruttoinntekt i 2003 med 277 000. Lavest bruttoinntekt hadde Beiarn med 177 400. Størst vekst i bruttoinntekt i perioden 1999 til 2003 hadde Gildeskål med en økning på 28,6 %.

Gjennomsnittslønn er et godt uttrykk for velstandsutviklingen hos innbyggerne i hver enkelt kommune. Den private formuesøkningen vil være betinget av lønnstakernes konsum og

sparing. En økt forskjell i lønnen vil ha en ytterligere negativ innvirkning på velstandsutviklingen og forskjellene mellom kommunene med høy og lav velstand vil bli større. Dette gjelder både offentlig og privat velstand siden kommunens inntekter kommer fra dens innbyggere.

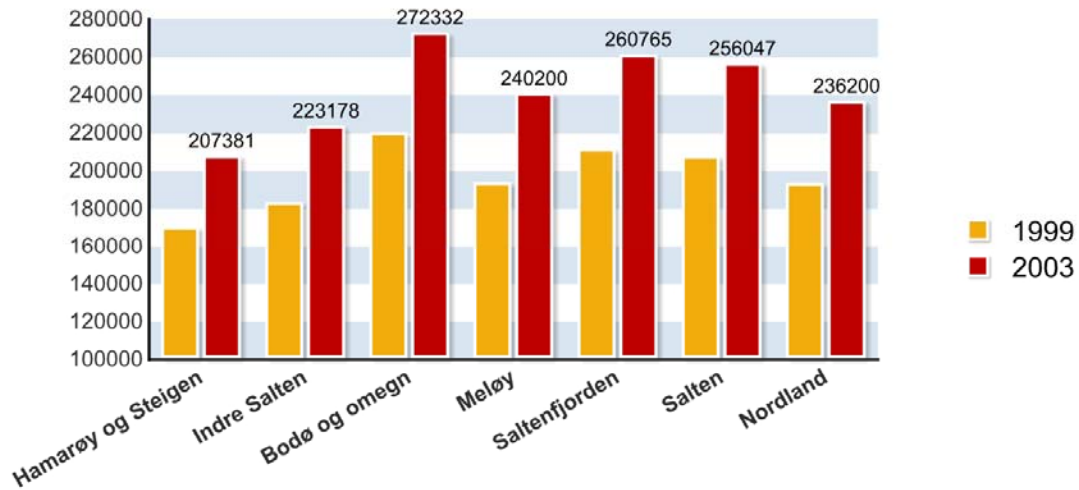
Figur 8: Gjennomsnittsbруттоinntekt hos lønnstakere i Saltenkommunene

Det er kun Bodø og Meløy av kommunene i Salten som har en gjennomsnittslønn som ligger over snittet i fylket.

Noe av økningen i bruttolønn i regionen kommer av den økte pendlingen til Bodø. Dette ser vi av at alle områdene med høyest vekst har en nærhet til Bodø.

Gjennomsnittslønnen for regionene vil også her være preget av innslaget av Bodø. Kun Meløy av de alternativene som ikke inneholder Bodø har en gjennomsnittsbруттоinntekt som overstiger gjennomsnittet for Nordland.

Figur 9: Gjennomsnittsbruttoinntekt i regionsalternativene 1999 - 2003

Forskjellen mellom den høyeste og laveste gjennomsnittsbruttolønnen har økt siden 1999 fra å 77 000 til 100 000.

Tabell 5. Økning i bruttoinntekt i kommunene 1999 - 2003

Økning i bruttoinntekt	Økning 1999-2003
Gildeskål	28,6 %
Meløy	24,3 %
Fauske	24,0 %
Bodø	23,9 %
Steigen	23,2 %
Beiarn	20,9 %
Hamarøy	20,4 %
Saltdal	19,7 %
Sørfold	18,5 %

Tabell 6. Økning i bruttoinntekt i regionalalternativene 1999 – 2003

Økning i bruttoinntekt	Økning 1999-2003
Hamarøy og Steigen	22,1 %
Indre Salten	22,1 %
Bodø og omegn	24,0 %
Meløy	24,3 %
Saltenfjorden	23,6 %
Salten	23,6 %
Nordland	22,4 %

Svakest økning i bruttolønn i perioden har kommunene Hamarøy, Saltdal og Sørfold. I tillegg har også Beiarn og Steigen hatt en lav økning.

Høyest lønnsøkning i perioden hadde Gildeskål. Dette er delvis på grunn av økt pendling til områder med høyere lønn. Både snittlønningene og bruttolønnsøkningen er størst i de regionsalternativene der Bodø er med. Unntaket er Meløy som har hatt en ganske stor økning de siste årene. Dette er på grunn av oppblomstringen av nye næringer og arbeidsplasser rundt industrien i kommunen.

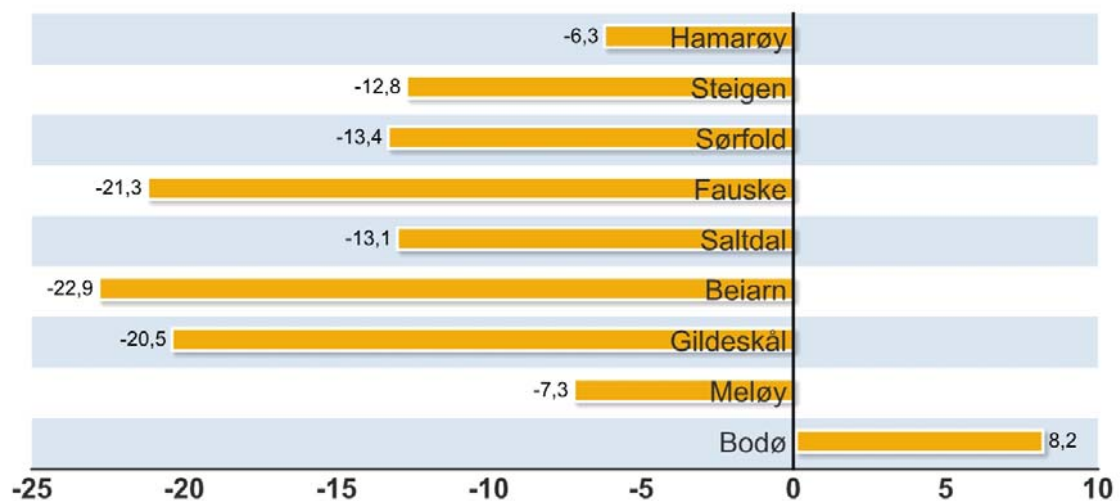
Konklusjoner

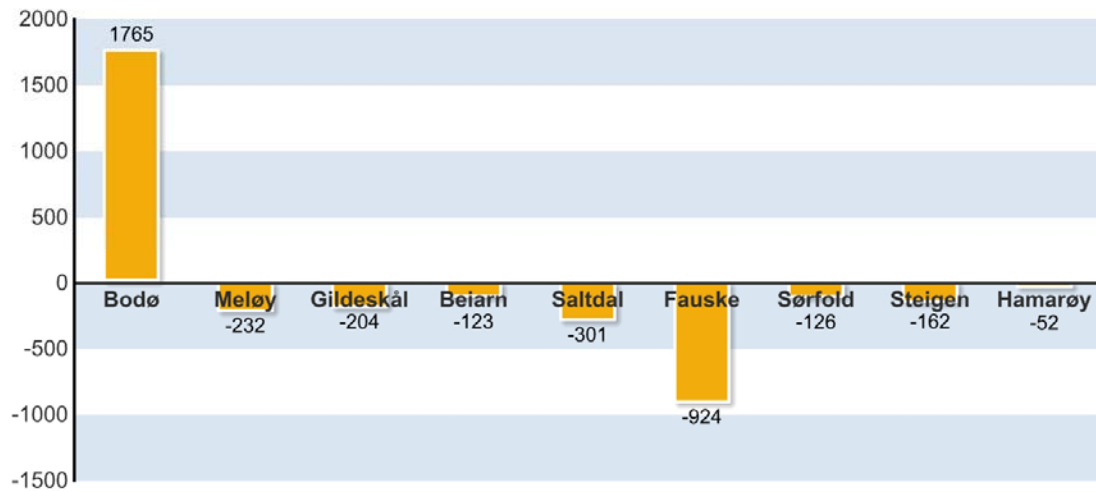
- Bodø er den sterkeste jobbskaperen i alle regionalalternativene kommunen inngår i.
- Av alternativene Bodø ikke inngår i er det kun Meløy som har positiv jobbskaping.
- Innslaget av offentlig sysselsetting er forholdsvis likt med unntak av Meløy som har signifikant lavere offentlig sysselsetting enn resten av regionen.
- Lav jobbskapingsevne i alternativer uten Bodø/Meløy betyr vanskelig jobbmarked i disse kommunene. Hvis dette ikke kan løses gjennom pendling vil fraflytting som følge av manglende jobbmuligheter inntreffe i økende grad.
- Det er kun Bodø og Meløy som har en høyere gjennomsnittlig bruttoinntekt enn gjennomsnittet i Nordland.

4.0 Pendling

Økende pendling indikerer at befolkningen i større grad enn tidligere krysser dagens geografiske kommunegrenser for å finne seg arbeide. Pendling er også en viktig indikator på om en region fungerer godt. Hvis pendling motvirker fraflytting og løser lokale endringer som følge av hendelser i enkeltbedrifter eller bransjer med stor lokal innflytelse, er dette en indikasjon på at regionen fungerer godt som bo- og arbeidsregion. I motsatt fall er det forventet at endringer i kommuner der pendlingsmuligheten er begrenset vil medføre utflytting over tid fra næringssvake områder. Figur 10 nedenfor sammenligner nettoppendlingen fra kommunen i Saltenregionen. Figuren viser nettoandelen av de sysselsatte som pendler ut av kommunen de bor i for å arbeide. Bodø kommune har betydelig netto innpendling med om lag 8 % av sysselsatte tilsvarende

Figur 10. Netto pendling i Saltenkommunene i prosent av sysselsatte bosatt i kommunen i 2003.

Figur 11: Netto pendling i Saltenkommunene, absolutte tall

I 2000 var det totalt 9 673 som pendlet enten inn eller ut av Saltenkommunene. Ved fjerde kvartal 2003 var dette økt med vel 11 % til 10 743. Nærmere hver 5 arbeidstaker krysser i dag kommunegrensene for å komme seg på jobb. På mange måter indikerer dette at kommunegrensen har langt mindre betydning for hvor grensen for arbeidsmarkedet går i dag en tidligere. Av kommunene i Salten er det bare Bodø som har positiv nettoppendling. Dette skyldes Bodøs status som den viktigste motoren i regionen og at arbeidstakerne i økende grad er lite begrenset av kommunegrensene når de velger jobb. Valg av jobb styres i dag i langt større grad av hva dagens samferdselsløsninger gir den enkelte innbygger mulighet til av jobbpendling. Fordi velferdsløsninger og offentlig tjenesteproduksjon fortsatt er tilnærmet likt fordelt i regionens kommuner, kan bosted velges mer og mer ut fra hvor arbeidstakerne ønsker å bo fremfor at bosted må tilpasses arbeidssted.

Størst netto utpendling har kommunene med fysisk nærhet til Bodø med Beiarn, Fauske og Gildeskål. Her er utpendlingen stor i forhold til sysselsettingen i egen kommune. I alle tilfeller ser vi en betydelig mobilitet innen de aktuelle regionsalternativene i Regionkommunemodellen. Mobiliteten er raskt økende og drevet av utviklingen i Bodø.

Fra 2000 til 2003 er nettoppendlingen til Bodø mer enn doblet fra 940 til 1895. Selv om enkelte kommuner har reduksjon i nettoppendlingen ut av kommunen er det få av kommunene som har reduksjon av utpendlingen. Dette er nok en indikator på økte mobiliteten og arbeidstakere visker ut de opptrukne kommunegrensene.

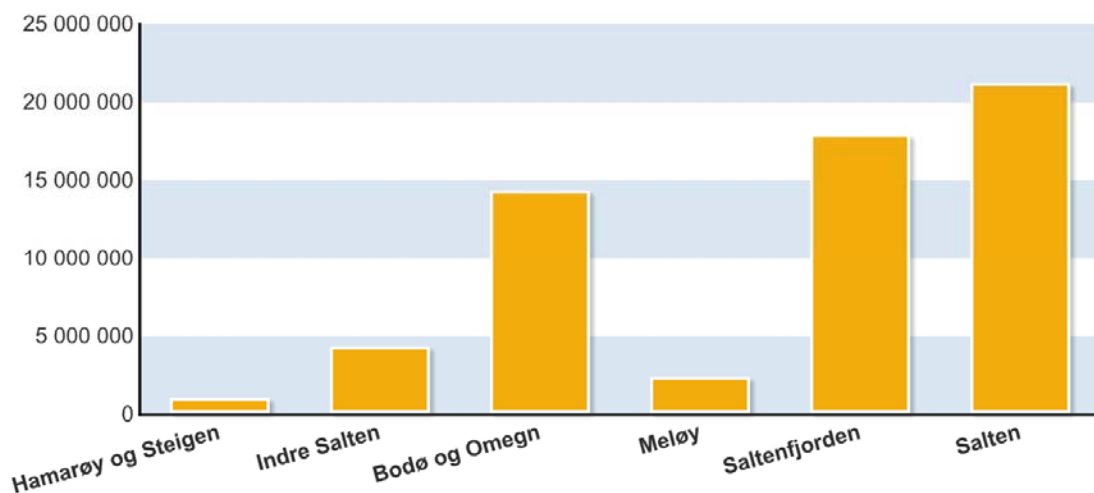
Konklusjoner

- Pendlingen inn til Bodø fra de øvrige kommunene i Saltenkommunene er mer en doblet på 3 år.
- Det er sterk vekst mobiliteten blant arbeidstakerne i regionen.
- God infrastruktur vil være avgjørende for at pendling opprettholdes i de kommunene som er avhengig av at arbeidstakeren reiser ut av dagens kommune for å finne arbeid.
- Ut fra pendlingsmønstrene har arbeidstakerne alt tatt i bruk Salten som en Bo og arbeidsmarkedsstruktur. Det er en stor politisk utfordring å få på plass god infrastruktur som ivaretar denne utviklingen.

5.0 Aktivitetsnivået i Saltens næringsliv

Aktivitetsnivået sier oss noe om omfanget av næringslivet i Saltenkommunene, og utviklingen i aktivitetsnivået. Basert på opplysninger fra aksjeselskaper registrert med forretningsadresse i Saltenkommunene sammenligner figur 12 nedenfor omfanget av næringslivet målt i omsetning i de ulike foreslåtte regionkommunene. Sum omsetning for de 9 kommunene i regionen er 20,1 milliarder. Dette utgjør 31 % av omsetningen i Nordland totalt.

Figur 12. Aktivitetsnivå i de foreslåtte regionkommunene målt i 1000 kroner i 2003.

Næringslivet i Saltenkommunene hadde i 2003 en samlet omsetning på rundt 20 mrd. Bodø er den desiderte storebroren med om lag 70 % av omsetningen i Salten. Målt i omfanget av næringsliv er Bodø motoren i regionen. Størrelsen på aktiviteten i de ulike regionalalternativene avhenger derfor i stor grad av om Bodø er inngår eller ikke.

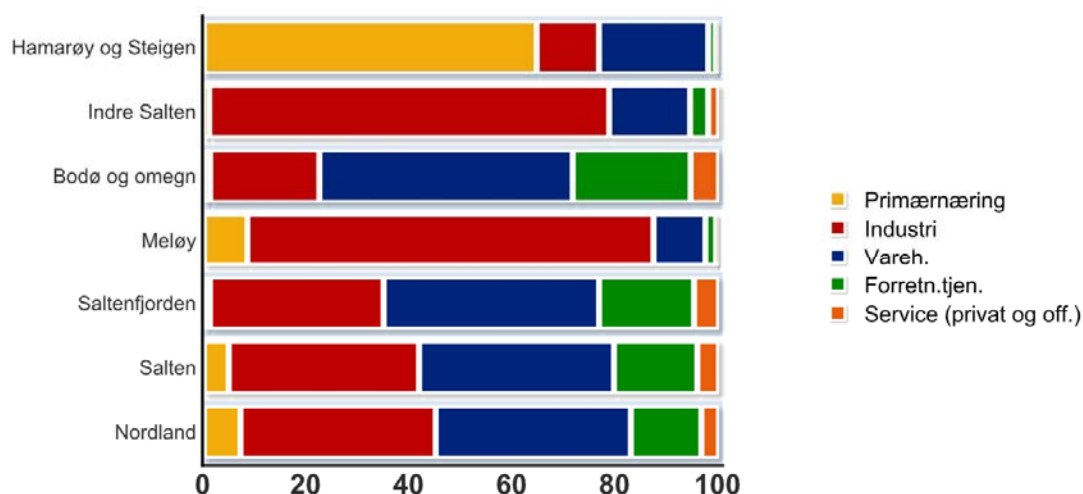
14,6 % av omsetningen kommer fra Fauske mens 6,5 % kommer fra Meløy, noe som viser at disse kommunene er lokale motorer i sine respektive regioner. Spesielt Meløy har som enkeltkommune en sterk posisjon i økonomien i Salten. I sammenligning med de andre regionsalternativene blir Meløy og Hamarøy / Steigen små regioner med respektivt 2,1 mrd og 955 mill. i omsetning i næringsliv registrert i kommunene.

Dersom vi ser på fordelingen av omsetning bransjevis på de forskjellige alternativene ser vi at hver enkelt av regionene blir preget av enkeltbransjer. Blant annet ser vi at 77,2 % av omsetningen i Indre Salten kommer fra industri, energi, olje, bygg og anlegg. Dette har en sammenheng med at Salten Kraftsamband er lokalisert til Fauske og Elkem Salten til Sørfold. Også i Meløy er næringsstrukturen sterkt overrepresentert med industri i forhold til fordelingen i Saltenregionen regionen totalt sett.

Hamarøy og Steigen har en betydelig andel av sin omsetning innen primærnæringene. Dette skyldes i all hovedsak primærnæringene i Steigen. 64,1 % av omsetningen i Steigen kommer fra primærnæringene, der oppdrettsbedriftene og fiskeri er den dominerende verdiskaperen.

De øvrige alternativene farges sterkt av at Bodø inngår. Næringslivet i Bodø og omegn har omtrent halvparten av omsetningen fra varehandel, mens industri og forretningsmessig tjenesteyting utgjør svært mye av den resterende omsetning. Kun 1,2 % av omsetningen i dette regionsalternativet kommer fra primærnæringene. Som følge av at utvalget omfatter aksjeselskaper inngår svært få landbruksbedrifter og gårdsbruk i utvalget. Derfor vil aktivitetsnivået i denne sektoren være underrapportert i alle kommuner. Figur 13 nedenfor sammenligner aktivitetsnivået i de ulike alternativene fordelt pr bransje.

Figur 13. Aktivitetsnivået pr regionalalternativ i 2003

Nordland fylke kjennetegnes av at omsetningen innenfor bransjene industri og varehandel, hotell, restaurant og telekommunikasjon er om lag like store målt i kroner. Saltenregionen vil

være preget av fordelingen i Bodø siden Bodø er regionens handels- og tjenestehovedsted. De tre alternativene der Bodø ikke inngår, har svært forskjellig struktur målt i fordeling av omsetning sammenlignet med alternativer der Bodø inngår. I Indre Salten-alternativet, og Meløy står industrien for en langt høyere andel av omsetningen enn i Bodø (rundt 70 %). I Steigen/Hamarøy er primærnæringen anført av fiskeoppdrett og fiskeri langt sterkere representert enn i regionen for øvrig.

En viktig konsekvens av forskjellene i struktur betyr er behov for forskjellig innretning av næringsarbeidet og av kommunale tjenester rettet mot næringslivet. En konsekvens av en endring fra dagens 9 enkeltkommuner til større regionkommune vil kreve at den lokale næringspolitikken endres. Et interessant spørsmål som også er med på å bestemme kursen for næringspolitikken er utviklingstrendene næringslivet i de ulike foreslåtte regionene har.

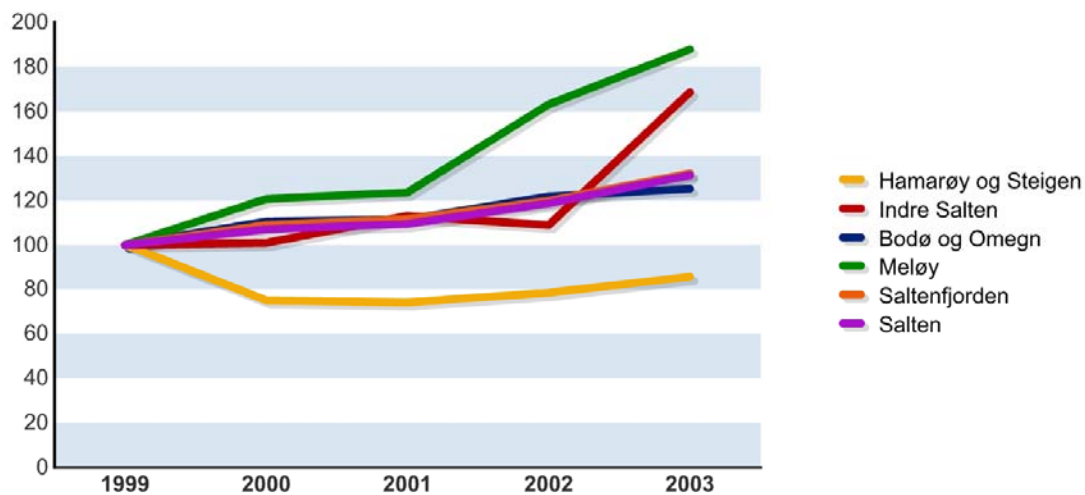
Konklusjoner

- Bodø er regionens økonomiske motor med 70 % av bedriftenes omsetning.
- Av enkeltregionene skiller Meløy seg ut som en kommune med høy omsetning pr innbygger.
- Alle alternativer med Bodø skiller seg ut med å ha en sunn bredde i næringslivet og muligheter for gjensidige fordeler for næringslivet. For eksempel er kombinasjonen av produksjonsbedrifter, tjenesteleverandører, logistikk, og bank /finans viktige for konkurranseevnen for industrien.
- Alle alternativer uten Bodø preges av at en hovednæring er dominerende. Sårbarheten er derfor større i disse alternativene og som analysen av evnen til å skape nye bedrifter viser, har lavere evne til å skape nye bedrifter.

6.0 Næringslivets vekst i de ulike regionene.

Vekst i en region sier oss noe om regionens evne til å bidra til ta del i velstandsutviklingen i samfunnet. Regioner som har lavere vekst enn fylket eller lignende områder vil over tid oppleve betydelig forskjell i velstand sammenlignet med regioner som holder tritt med eller har høyere vekst i bedriftenes aktivitetsnivå enn sammenlignbare regioner. I figur 14 nedenfor er veksten i næringslivets omsetning sammenlignet mellom de ulike foreslåtte regionalalternativene for regnskapsårene 1999 til 2003.

Figur 14. Utviklingen i omsetning for regionalalternativene. Indeks år 1999 = 100%.

Alternativene Indre Salten og Meløy har i perioden hatt den sterkeste veksten sammenlignet med 1999. Drivkreftene er industrien. I Meløy er dette økt aktivitet innenfor Industriparken og i marin sektor. Veksten i omsetning i Meløy er på 88 % sammenlignet med 1999. I Indre Salten er veksten drevet av Salten Kraftsamband og økning i metallindustriens aktivitet. Veksten i omsetning er på 70 % sammenlignet med 1999. I regionalalternativene der Bodø inngår er veksten på 30 % siden 1999. Bodø har således langsommere vekst enn Meløy og Indre Salten-alternativet målt i prosentpoeng. Bodø har en vekst på nivå med Nordland totalt.

Måles veksten i kroner er imidlertid Bodø soleklart størst. Regionalalternativet Steigen og Hamarøy har som følge av vanskelig tider for oppdrett og fiskeri hatt en svakere utvikling. Fallet i omsetning er på 17 % sammenlignet med 1999.

For velstandsutviklingen i Salten er den store motoren Bodø. Bodø står målt i andel av veksten for mer enn 75 % av veksten i omsetning i regionen. Det positive er at enkeltbransjer i perioden har bidradd sterkt positivt i Meløy (Industriparken) og Indre Salten (Kraft og metaller). Et eksempel på hvor sårbare regioner kan være for svingninger i en bransje eller enkeltbedrift er Hamarøy/Steigen, der vanskelige tider for fiskeoppdrett og fiskeri har gitt betydelig fall i aktiviteten.

Konklusjoner

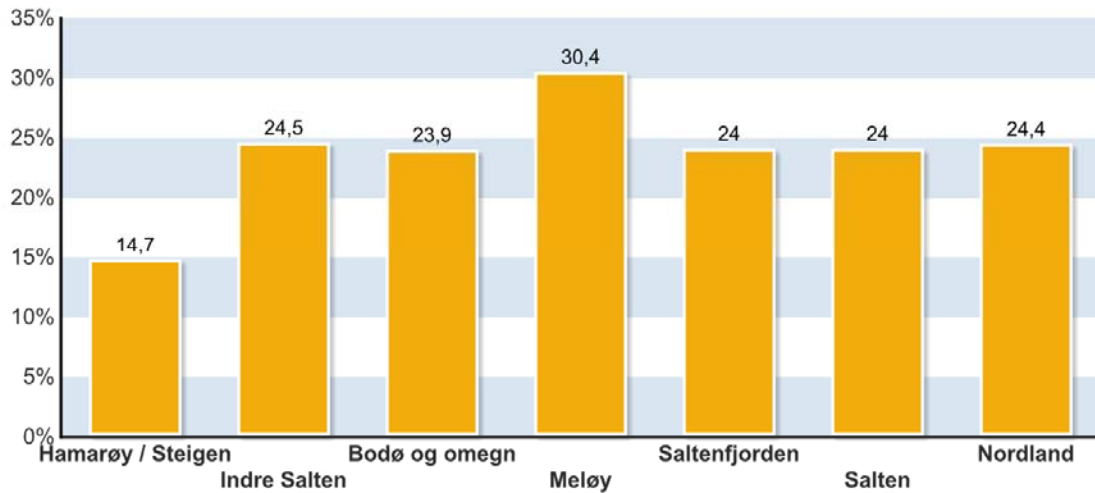
- Den sterkeste veksten målt i omsetning finner en i Meløy og Industriparken i Glomfjord.
- Også Indre Salten har sterk vekst i omsetning drevet av kraft og metallindustri.
- Målt i andel av sum kroner i vekst står imidlertid Bodø for 75 % av all ny omsetning som genereres i regionen.

6.1 Andel foretak med mer enn 10 % vekst

Forekomsten av foretak med sterk vekst sier noe om dynamikk og innovativitet i en region. Andelen foretak med vekst er her beregnet som bedrifter med vekst på 10 % eller mer siste regnskapsår. Bedrifter med sterk vekst er svært viktige for velstandsutviklingen i en region fordi de bidrar til å kompensere frafall i omsetning i bedrifter som faller fra eller som har fall i omsetningen.

Totalt var det i Salten 485 bedrifter i kategorien aksjeselskaper med mer enn 10 % vekst i omsetning. I Figur 15 nedenfor sammenlignes forekomsten av raskt voksende bedrifter mellom de ulike regionalalternativene.

Figur 15. Andel av aksjeselskaper med 10 % eller mer vekst i omsetningen siste regnskapsår.

Meløy har høyest andel selskaper med rask vekst med hele 30 % andel. Dette underbygger den observerte omsetningsveksten i Meløy. I de øvrige regionene er innslaget av raskt voksende bedrifter forholdsvis likt rundt 24 % med unntak av Steigen/Hamarøy der andelen er 15 %. Andelen vekstbedrifter reflekterer i stor grad utviklingen i omsetningsvolum i regionene. Sammenlignet med Nordland er Salten på samme nivå som fylket for øvrig. Det er derfor ingenting som tilsier at regionen totalt sett ikke skal henge med i velstandsutviklingen i Nordland. Vekst sier imidlertid lite om bedriftene er lønnsomme.

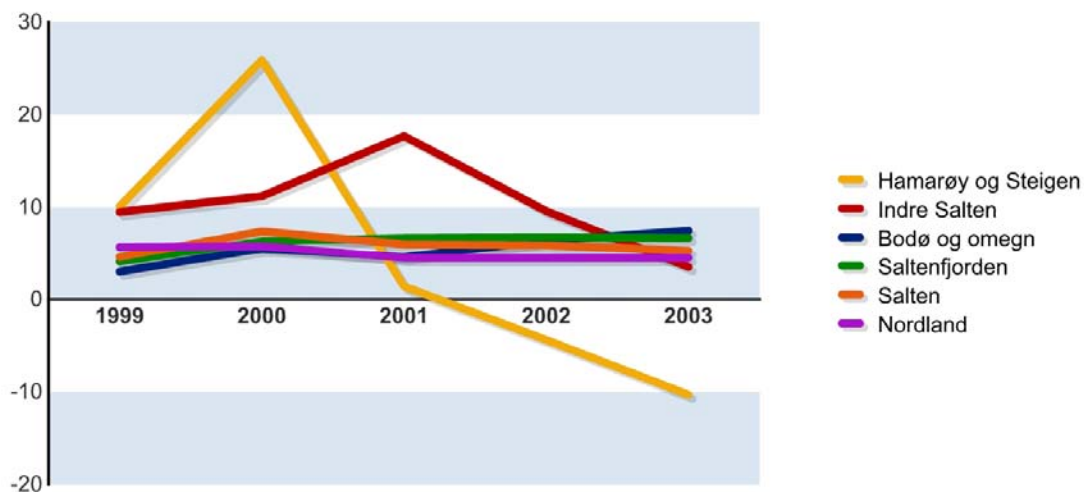
Konklusjoner

- Andelen av bedrifter med omsetningsvekt på mer en 10 % er høyest i Meløy.
- Forskjellen mellom de øvrige alternativene er liten med unntak av Hamarøy/Steigen der andelen er om lag 15 %.

7.0 Næringslivets resultater i Salten

Et lønnsomt næringsliv er svært viktig dersom en region skal holde tritt med utvikling og opprettholde sin konkurranseevne. Sviktende lønnsomhet betyr lavere investeringer, mindre nyskaping, færre sysselsatte og mindre fokus på kompetanse. Skal en region ha bærekraftige bedrifter er lønnsomhet et absolutt krav. Fravær eller svak lønnsomhet betyr på sikt avhengighet av hjelp utenfra regionen for å opprettholde nærings og samfunnsliv. I figur 16 nedenfor er utviklingen i lønnsomhet i de ulike regionalalternativene sammenlignet.

Figur 16. Utviklingen i bedriftenes lønnsomhet (driftsresultat i % av omsetning) i perioden 1999 til 2003.

Den svakeste utviklingen har regionalalternativet Hamarøy og Steigen. Hamarøy/Steigen har, etter meget sterke år i 1999 og 2000 innenfor havbruk, opplevd en sterk nedgang i lønnsomheten. Sett under ett er driftsresultatene negativt for regionen totalt sett i 2003. Det samme er tilfelle for Meløy, dog i et langt mindre omfang enn i Steigen/Hamarøy. Utviklingen i lønnsomhet for de alternativene der Bodø inngår er stabile med om lag 7 % av omsetningen. Regionsalternativet Indre Salten er inne i en negativ lønnsomhetsutvikling på tross av økende omsetningskurve.

Bærekraften i bedriftene er svært forskjellig i de ulike regionalalternativene. Hovedskillet er mellom regionalalternativer der Bodø inngår og de øvrige. Betydningen av tilstrekkelig bredde i en regions næringsliv illustreres av forskjellen mellom de store regionalalternative og de mindre alternativene. Det blir svært spennende å se om regionen indre Salten og Meløy oppnår bedre lønnsomhet i siste regnskapsperiode enn i den foregående. Hvis ikke kan den sterke veksten med de kapitalbehov dette utløser bli vanskelig å håndtere for bedriftene.

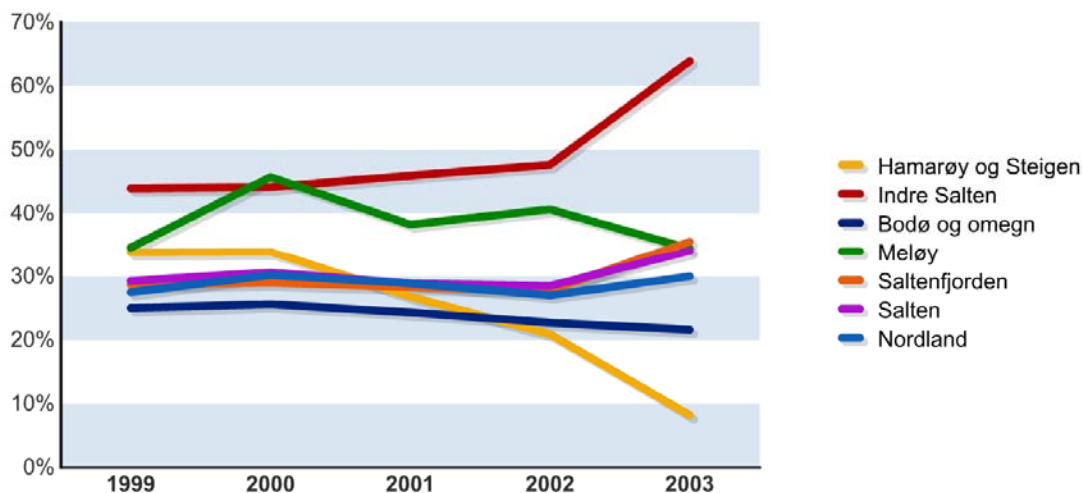
- Regionalalternativene der Bodø ikke inngår, har gjennomgående en svak lønnsomhetsutvikling.

8.0 Næringslivets soliditet

Egenkapitalandelen i næringslivet sier oss noe om evnen til å tåle tap og evnen til å finansiere vekst og nyskaping. Betydningen av tilstrekkelig egenkapital er økende i takt med strengere krav fra finansinstitusjonene for å yte lån til næringslivet. Norges tilslutning til Basel II-reglene for risikovurdering av bankfinansiering har ytterligere øket betydningen av tilstrekkelig egenkapitalbase i bedriftene. Egenkapital er også viktig for evnen til nyskaping og innovasjon. På samme måte som at egenkapital er viktig for enkeltbedriften, kan mangel på kapital være et vel så stort problem for nye bedrifter eller voksende bedrifter. I enkelte tilfeller kan også kapital som ikke er satt i arbeid være et problem. En slik situasjon er synlig når noen bedrifter i en kommune eller region har svært mye kapital, mens det tilgrensende næringsliv har svært liten tilgang på kapital.

Figur 17 nedenfor sammenligner utviklingen i soliditet (målt som forholdet mellom egenkapital og sum av egenkapital og gjeld).

Figur 17. Utviklingen i soliditet i regionalalternativene i perioden 1999-2003 i %.

Egenkapitalutviklingen i Nordland har vært stabil rundt 30 % de siste årene med en liten økning i 2003. Også i Salten har vi sett en positiv økning opp til et gjennomsnitt på 34 %. Hamarøy og Steigen er den regionen som har en klar negativ utvikling i egenkapital. Grunnen til den negative utviklingen primærnæringsproblemer i regionen. Regionalalternativene Bodø og omegn trekker til forskjell fra de øvrige nøkkeltallene foran, ned snittet i regionen med sin egenkapitalandel på 21,6 % i 2003. En lavere egenkapitalandel i Bodø forklares av at

varehandelen, forretningsmessig tjenesteyting og service, privat og offentlig generelt sett har en noe lavere egenkapital enn industrien, og at det er forholdsvis lav industriandel i Bodø sammenlignet med enkelte av de andre kommunene. Måles summen av egenkapital investert i bedriftene i kroner befinner hoveddelen av egenkapitalen i Salten seg i Bodø og i Fauske. I Fauske er det meste av egenkapitalen knyttet til kraftproduserende industri. Den sterke veksten i egenkapital kom som følge av synliggjøring av verdier i forbindelse med forsøket på å fusjonere kraftselskapene i Saltenfjordområdet. I Bodø er egenkapitalen fordelt på et stort antall foretak. Også i Meløy er betydelig andel av egenkapitalen innenfor industrien. Spredningen er imidlertid betydelig større enn i Fauske. Hvis enkeltbedrifter tas ut fra analysen i Fauske, Sørfold, og Meløy er egenkapitalandelen om lag på linje eller noe under Bodø i alle regionalalternativene. Unntaket er Steigen/Hamarøy, der egenkapitalnivået er vesentlig lavere enn i de øvrige regionalalternativene.

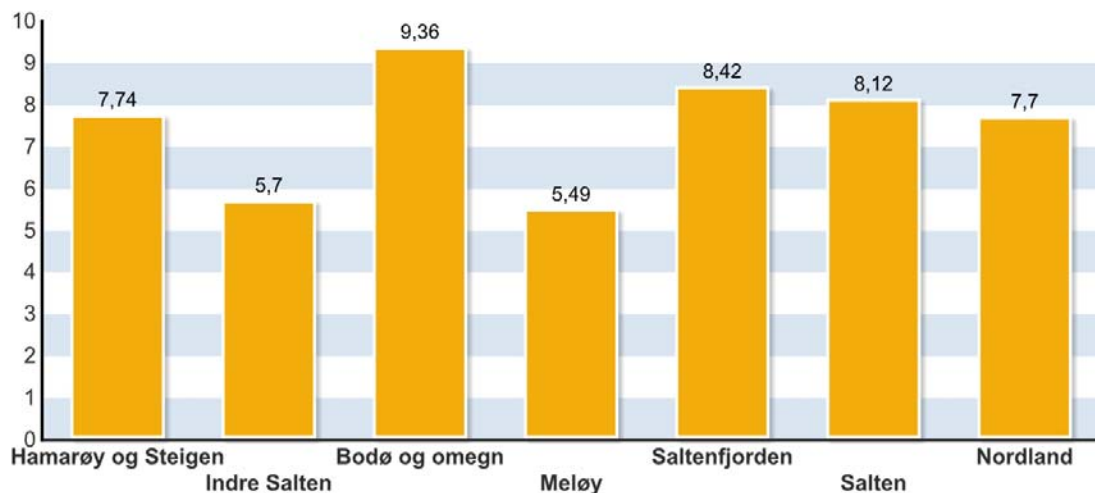
Konklusjoner

- Målt i kroner er 3 milliarder av egenkapitalen i Salten å finne i Bodø. Fauske har som følge av verdiene i SKS også betydelig egenkapital knytte til dette (4 milliarder).
- Egenkapitalandelen er imidlertid høyest i alternativer der Indre Salten inngår i kombinasjon med Bodø eller alle kommuner inngår.

9.0 Nyetableringer i Salten

Sammen med sysselsetting, lønnsomhet, yrkesdeltaking og omsetning per ansatt er nivået av nyetableringer svært viktige indikatorer på om en region fungerer godt næringsmessig. I figur 18 nedenfor er nyskapingsevne målt i antall nyetableringer pr 1000 innbyggere. Figuren sammenligner nyskapingsevnen i de ulike regionforslagene.

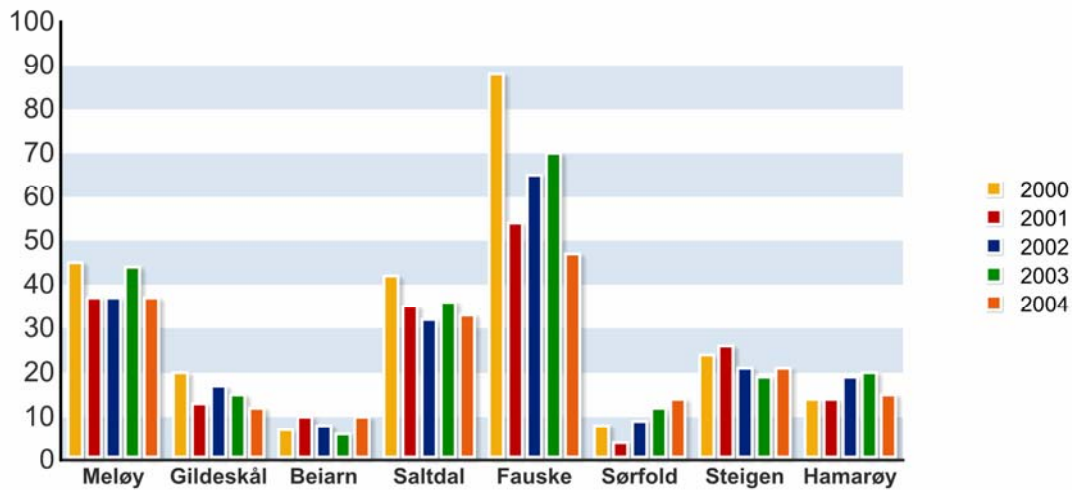
Figur 18 Nyetablering av bedrifter i regionalalternativene pr 1000 innbygger i 2004

Det er betydelig forskjell i nyetableringsraten mellom de ulike regionalalternativene. Den desidert høyeste nyskapingen er i Bodø og omegn med 9,36 nyetableringer pr 1000 innbygger. Lavest etableringstakt finner vi i Meløy og i Indre Salten med om lag 5,5 nyetableringer pr 1000 innbyggere. Gjennomsnittet for Nordland er 7,7 nyetableringer pr 1000 innbyggere. Således er det regionalalternativer der Bodø inngår som har samme eller høyere nyetableringsevne enn fylkesgjennomsnittet.

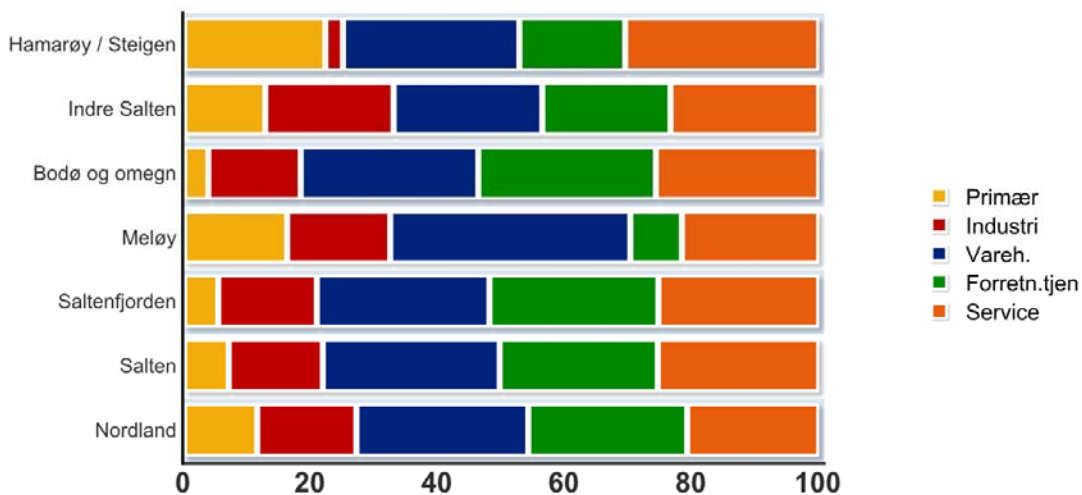
Nyetableringsraten er økende i Hamarøy og Steigen til 7,7 %, høyest av alternativene der Bodø ikke inngår. Det er spesielt i Steigen det er økende nyetableringsaktivitet av disse kommunene. Figur 19 nedenfor viser utviklingen i nyetableringer pr kommune i Salten siste 5 år.

Figur 19. Nyetableringer i Saltenkommunene siste 5 år eksklusive Bodø

Det er også interessant å se hvilke bransjer nyetableringen skjer i. Figur 20 nedenfor sammenligner nyetableringene pr bransje i de ulike regionalalternativene.

Figur 20. Nyetableringer etter bransje i de regionalalternativene.

Konklusjoner

- Bodø er motoren i nyetableringsaktiviteten med 9.4 nyetableringer pr 1000 innbyggere i kommunen.
- Regionalalternativene der Bodø ikke inngår, har en langt lavere nyetableringsfrekvens. Dette er nødvendigvis ikke et problem hvis de nyetablerte bedriftene har en viss

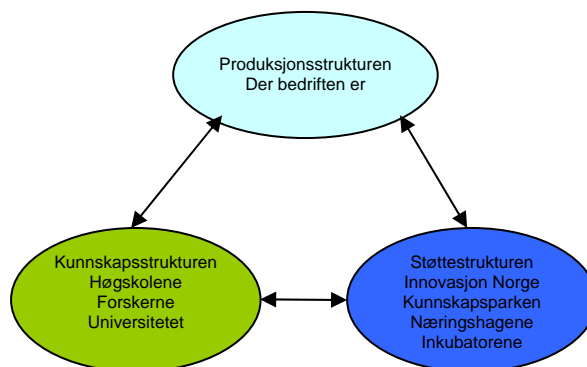
størrelse. Ser vi på størrelse er det imidlertid kun for Meløy at større nyetableringer til en viss grad kompenseres for få nyetableringer.

- Lokalt i den enkelte kommune finner vi sterke miljøer inne bedriftsutvikling. Her utmerker Bodø, Saltdal og Meløy seg med sterk samhandling mellom bedrifter og næringsutviklere. I Bodø er det et bredt nyskapsmiljø både inne teknologi og tjenesteproduksjon. I Saltdal anvendes kompetanse innen plast og industriutvikling til å skape nye bedrifter og i Meløy er de svært gode på etablering av større produksjonsbedrifter og tilleggende tjenestebedrifter.
- Totalt sett er nyskapingsevnen lavere i alle alternativer der Bodø ikke inngår. Over tid vil lav tilgang på nye bedrifter føre til avmatning i næringsutviklingen i de områdene som har lav nyetableringsfrekvens.

10. Utviklingsaktørene i regionen.

Gode omgivelser for næringsutvikling kjennetegnes av 3 hovedfaktorer. For det første må det finnes bedrifter som aktivt søker utvikling og vekst på egen hånd eller i samarbeid med andre bedrifter. For det andre må det finnes kompetanse tilgjengelig i regionen for å gi de nye produktene og løsningen tilstrekkelige konkurransevne. For det tredje må det finnes utviklingsaktører eller gode hjelpere med ressurser i form av penger og prosesskunnskap som kan hjelpe bedriftene med å gjennomføre utviklingsprosessene. Inn under denne kategorien faller også samhandlingen mellom offentlig sektor og bedriftene. Gode prosesser for samhandling der offentlig sektor har høy grad av forståelse for tilrettelegging for bedriftene gir langt bedre næringsmessig utviklingsevne enn fravær av slike prosesser vil gi. I Figur 21 oppsummeres komponentene i næringsvennlige omgivelser for bedriftene.

Figur 21. Næringsvennlige omgivelser

Ser en nærmere på støttestrukturen for næringslivet kan denne deles inn i 4 nivåer. Dette er nasjonale aktører, aktører på fylkesnivå, aktører på regionnivå og aktører på kommunenivå. Tilgang og nærhet til gode tjenester for næringsutvikling vil være en fordel for regionens næringsliv.

I Saltenregionen er Innovasjon Norge og Norges Forskningsråd representert gjennom sine regionkontor i Bodø. På fylkeskommunalt nivå er Nordland Fylkeskommunes næringsavdeling lokalisert i Bodø. Disse aktørene har som hovedmålsetning å bidra med bedriftsutviklingsmidler og tilrettelegging av programmer for bedriftsutvikling og utgjør virkemiddelapparatet i Saltenregionen. Regionen har også en rekke arenaaktører.

Arenaaktører er tilretteleggere for bedriftsutvikling på ulike plan. Oppgaven til arenaaktørene er å koble bedriftene med hverandre og virkemiddelapparatet for å oppnå bedriftsutvikling. I Saltenregionen finner vi følgende arenaaktører:

Kunnskapsparken i Bodø og inkubatoren ved Kunnskapsparken Bodø AS

Saltdal Industri- og Næringshage

Sjalt-huset Inkubator, Glomfjord Industripark

I tillegg finnes det konkrete planer om etablering av næringshage i Sørfold.

I regionen har kommunene valgt enten alene eller i samarbeid med andre kommuner etablert egne foretak med ansvar for næringsutvikling. Disse selskapene er:

Meløy Næringsutvikling, lokalisert til Glomfjord

Team Bodø, Bodø kommune

Indre Salten vekst AS

Forankringen av næringsarbeidet i den enkelte kommune varierer betydelig. Dels som følge av om bedriften har eget næringsutviklingselskap og dels avhengig av kommunens størrelse. Kommunene har organisert sitt næringsarbeid slik:

Hamarøy:

Kommunen har tillagt næringsarbeidet til rådmannen og har et kommunalt næringsfond som har som formål å gi tilskudd og lån til investeringer i bedrifter, særlig i forbindelse med sysselsetting av kvinner og ungdom.

Steigen:

Steigen har egen næringsavdeling som driver nærings- og tiltaksarbeid, rådgivning, markedsføring av kommunen, prosjektarbeid og utvikling av næringslivet.

Sørfold:

Sørfold kommune har en egen næringsavdeling som jobber med saksbehandling og næringsutvikling. Avdelingen har også underordnet landbruksavdelingen med rådgiving og saksbehandling mot landbruket. Det arbeides med etablering av en Næringshage i Sørfold. Kommunen har et samarbeid med Indre Salten Vekst som jobber med næringsutvikling i kommunene Sørfold og Fauske.

Gildeskål:

Kommunen har tillagt næringsutviklingen til drifts- og næringsavdelingen. Kommunen har dessuten et næringsfond som gir tilskudd til prosjekter med pionerstatus og samfunnsgagnlig potensial. I tillegg brukes fondet som et virkemiddel for å infrastrukturmessig legge til rette for næringslivet i kommunen.

Meløy:

Meløy kommune har lagt næringsutviklingsarbeidet i et eget selskap, Meløy Næringsutvikling. Selskapet driver næringsutvikling blant annet med Glomfjord Næringspark og Sjalt-huset inkubator.

Beiarn:

Beiarn kommune har delt næringsansvaret mellom ordfører og rådmann. Saksbehandling, forvaltning og rådgiving gjennomføres med delt ansvar.

Saltdal:

Næringsavdelingen er tillagt næringssjefen som har ansvar for strategisk næringsplan og det kommunale næringsfondet. Næringsfondet brukes i stor grad til etablererstøtte. I tillegg til dette står avdelingen for næringsutvikling blant annet med prosjekter i Saltdal industri- og næringshage.

Fauske:

Kommunen har egen nærings sjef med arbeidsoppgaver som bl.a. omfatter tilrettelegging av infrastruktur for næringslivet, bedriftsrettet arbeid og service- og forvaltningsoppgaver rettet mot jord- og skogbruk og næringslivet forøvrig. Kommunen samarbeider Sørfold gjennom Indre Salten Vekst som oppgave å arbeide bedriftsrettet både for eksisterende bedrifter og nyetableringer i regionen.

Bodø:

Bodø har sin næringsrettede virksomhet organisert i nærings selskapet Team Bodø. Team Bodø løser oppgaver i Bodøs strategiske næringsplan, driver bedrifts- og etablererservice i førstelinje og er kommunens fagetat i nærings spørsmål. Team Bodø har høy grad av samhandling med virkemiddelapparatet og bedriftene i Bodø.

Konklusjoner

- Det største nærings utviklingsmiljøet er å finne i Bodø. Både innen virkemiddelapparatet og blant arenaaktørene er hovedtyngden av disse lokalisert i Bodø. Bodø har således en sentral rolle både som tilbyder og koordinator av næringsarbeidet i regionen allerede.
- Det er 3 aktive regionale selskaper for nærings utvikling i Regionen. Hver av disse har forskjellig innretning og fokusområder. Meløy Nærings utvikling og Team Bodø har de bredeste tilbudene av disse selskapene.
- I regionen er det i overskuelig fremtid kommunene Beiarn, Gildeskål, Hamarøy og Steigen som ikke har nærings hage eller inkubator lokalisert i Kommunen.
- Kommune har valgt svært forskjellig organisering av næringsarbeidet. Det er forskjell i hvordan næringsarbeidet prioriteres i kommunene. Resultatet er stor forskjell i graden av samhandling den enkelte kommunen i dag legger opp til med næringslivet.
- Ved valg av regionalalternativer vil det være kombinasjoner av Bodø som kommer sterkest ut. Bredden og omfanget av nærings utviklingstjenester er mindre i alle andre alternativer.
- De kommunene som i dag ikke har tilgang til nærings selskaper, nærings hager eller har egen nærings setat i kommunen vil ha svært mye å vinne på å være del av en større region med flere ressurser for nærings utvikling.

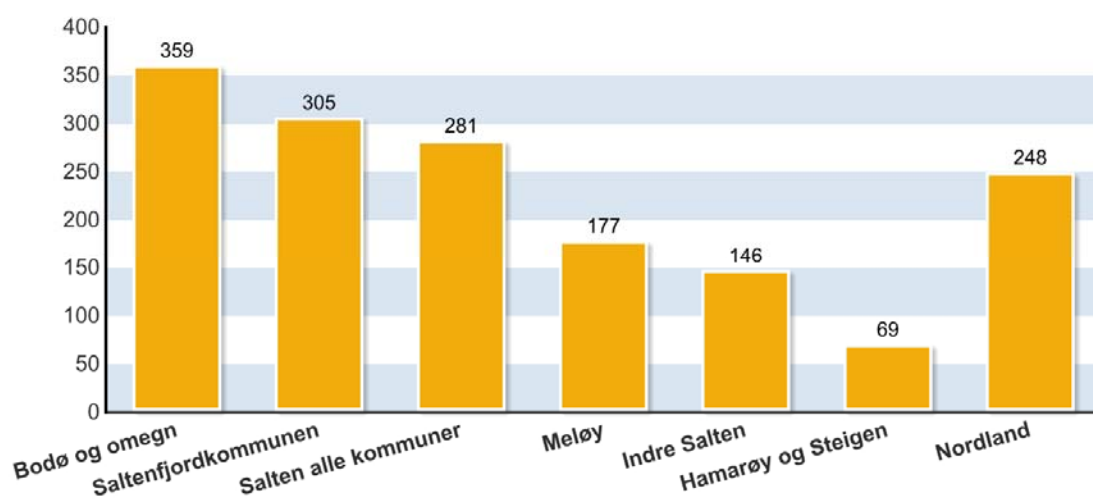
11.0 Næringsmessig bærekraft i Saltenregionen

Til slutt i denne næringsanalysen av Salten regionen er de forskjellige regionkommunene sammenlignet på tvers av 4 kriterier som alle er indikatorer på bærekraften i næringslivet i den enkelte region. Bærekraftbegrepet sier oss i denne sammenheng noe om hvor godt bedriftene går, vekstkraften, altså evnen til å henge med i utviklingen, tilgangen på nye bedrifter og hvor stor andel av befolkningen som har lønnet arbeide. Næringsmessig bærekraft defineres således som summen av det relative nivået av lønnsomhet, andel bedrifter med vekst over 10 % i regionen, nyetableringsraten i regionen pr 1000 innbygger og andelen av befolkningen i region som er sysselsatte.

Den enkelte region får sin poengsum for hvert kriterium slik: Den kommunen som har lavest verdi på et kriterium får 0 poeng, og den sterkeste regionen på et kriterium får 100 poeng. Kommunen er deretter rangert i forhold til sin verdi på det enkelte kriterium. En region kan maksimalt få 400 poeng og minimalt 0 poeng. De ulike regionalalternativenes poengsum er så sammenlignet med poengsummen Nordland fylke totalt sett oppnår. Regioner med poengsum over gjennomsnittet for Nordland ansees å ha et næringsliv med større bærekraft enn regionalalternativer med poengsum under gjennomsnittet for Nordland.

I figur 22 nedenfor er regionalalternativene i Salten rangert med hensyn til næringslivets bærekraft.

Figur 22. Regionalalternativene rangert i forhold til bærekraft (maks sum poeng er 400)

Figur 22 viser at det er stor forskjell mellom regionalalternativene. Alternativene der Bodø inngår oppnår alle høyere bærekraft enn fylkesgjennomsnittet. Sterkest bærekraft har alternativet med Bodø og omegn, med 359 av 400 oppnåelige poeng. Dette er 111 poeng eller 40 % større bærekraft enn gjennomsnittet for Nordland totalt. De øvrige alternativene der Bodø inngår, har alle sterkere bærekraft sammenlignet med fylkesgjennomsnittet. En fremtidig region har derfor svært mye å vinne på å velge en regionmodell der Bodø inngår. For Saltenregionen betyr dette at Bodøs store bærekraft drar hele regionen opp. Alternativene uten Bodø scorer alle under fylkesgjennomsnittet og har alle mindre en 50 % av maksimal poengsum. Tabell 7 nedenfor viser den enkelte regionalalternativs poengsum på det enkelte kriterium.

Tabell 7. Næringslivets bærekraft pr indikator.

Region	Lønnsomhet	Vekst	Nyetableringer	Yrkesdeltakelse	Sum poeng
Salten alle kommuner	88	59	68	66	281
Hamarøy og Steigen	0	0	58	11	69
Meløy	44	100	0	33	177
Bodø og omegn	100	59	100	100	359
Indre Salten	78	62	5	0	146
Saltenfjordmodellen	96	59	76	74	305
Nordland	83	62	63	39	246

Høyest poengsum for kriteriet lønnsomhet får regionalalternativet Bodø og omegn, mens Hamarøy/Steigen får 0 poeng siden regionen har lavest lønnsomhet. På kriteriet vekst, får Meløy høyest poengsum, mens det igjen er Steigen/Hamarøy som får 0 poeng. Bodø og omegn får 100 poeng på kriteriet nyetableringer. På kriteriet yrkesdeltakelse, er det igjen Bodø og omegn som får 100 poeng, mens det er i indre Salten en finner færrest arbeidstakere i befolkningen. I forhold til Nordland har 3 av alternativene høyere poengsum på lønnsomhet, en av regionene har høyere poengsum for vekst, 3 regioner har høyere poengsum for nyetableringer, 3 har flere poeng for yrkesdeltakelse.

Konklusjon

- Evnen til næringsutvikling er sterkest i de alternativer der Bodø inngår.
- I en fremtidig regionstruktur i Salten anbefales det derfor å velge de alternativer der Bodø inngår.
- Regionen har to kommuner med selvstendig bærekraft i Næringslivet. Dette er Bodø og Meløy. De øvrige alternativene vesentlig lavere bærekraft i næringsutviklingen.

12.0 Konklusjoner

- Næringsanalysen av Saltenregionen gir et klart råd til valg av fremtidig regional organisering hvis en skal ta hensyn til ønsket om best mulig næringsutvikling i en fremtidig region.
- Det anbefales derfor å velge fremtidige modeller for Salten regionen der dragkraften fra storebror Bodø kommer de omliggende søsknene til gode best mulig.
- Det er kun alternativene der Bodø inngår, i tillegg til Meløy som enkeltkommune at en finner tilstrekkelig nivå på den næringsmessige bærekraft til at regionalalternativet kan forvente å få en positiv næringsutvikling i fremtiden.
- De tre beste regionalalternativene rangert etter næringsmessig bærekraft er:
 - Bodø og omegn, med kommunene Bodø, Beiarn, og Gildeskål,
 - Saltenfjordmodellen med Bodø og omegn samt Sørfold, Saltdal og Fauske
 - Saltenmodellen der alle 9 kommunene inngår.
- De svakeste regionalalternativene basert på bærekraftsmålingen i denne rapporten er Hamarøy/Steigen, og Indre Salten.
- I et sysselsettingsperspektiv er det Bodø og Meløy som er jobbskaperne i regionen. For de øvrige delene av regionen ser vi vekst i pendlingen til disse kommunene. I et regionperspektiv blir det derfor viktig å tilrettelegge for god infrastruktur innad i regionen.
- Pendlingen i regionen er mer en fordoblet i løpet av de siste tre årene. Bodø har sterk innpendling fra de øvrige kommunene i regionen. Det er om lag 3000 personer som pendler inn til Bodø daglig fra omlandet. Beboerne i Salten betrakter i stadig økende grad regionen som en felles bo- og arbeidsmarkedsregion.
- Målt i omsetning er Bodø regionens motor med mer en 70 % av omsetningen i det private næringsliv. Kommunene Meløy og Sørfold skiller seg også ut med høy i omsetning i forhold til antall innbyggere. Det er industrien i disse kommunene med forholdsvis få ansatte og store omsatte verdier som slår inn.
- Veksten i regionen genereres målt i kroner i hovedsak i Bodø. Bodø står for 75 % av ny omsetning i regionen. Også kommunen Meløy og Indre Salten-alternativet har sterk vekst i omsetning som følge av gode konjunkturer for industrien i disse områdene.

- Lønnsomheten i regionen utvikler seg stabilt i de alternativene som Bodø inngår i. Det er fall i lønnsomheten i Hamarøy/Steigen og i Indre Salten-alternativet. Meløy har stabil utvikling.
- Egenkapitalandelen er høyest i alternativer der Indre Salten inngår i kombinasjon med Bodø eller alle kommuner inngår.
- Regionalalternativene med Bodø har en langt høyere nyetableringsfrekvens enn de øvrige. Tilgangen på nye bedrifter er mer en halvert i de øvrige alternativene sammenlignet med nivået i Bodø.
- Tilgangen på gode hjelpere innen støtteapparatet for næringsutvikling betegnes som god hvis en ser regionen under ett. Forskjellene er imidlertid store avhengig av hvor i regionen enn befinner seg.
- Bodø er tyngdepunktet for næringsutviklingsmiljøene i Saltenregionen. Men hver region har sine fortrinn som kan komme andre deler av regionen til nytte.

Sett i forhold til hvilken fremtidig regionstruktur vil gi de beste forutsetninger for den næringsmessige utviklingen er konklusjonen at de fremsatte alternativene rangeres slik:

- 1) Salten, med 9 kommuner samlet i én kommune
- 2) Saltenfjordkommunemodellen
- 3) Regionkommunemodellen
- 4) Nåværende kommunestruktur

Problemet med Saltenfjordkommunemodellen, Regionkommunemodellen og Status Quo-modellen er at områder i Salten vil falle utenfor og velstandsutviklingen i de forskjellige kommunene vil være forskjellige.

For å oppnå målsetningen om en stabil og bærekraftig region er det altså kun Salten som helhet som vil kunne løse denne utfordringen fullt ut.

Når det gjelder næringspolitikken i området bør det være et poeng å ha virke for økt bredde og bærekraft i næringslivet. Det betyr både økt fokus på tilrettelegging, næringsutvikling og akkvisisjon av nye arbeidsplasser. Valg av for små regionalalternativer vil også føre til problemer med å fange opp endringer i enkeltbedrifter eller bransjer. Det blir også i økende

grad en utfordring å drive næringsarbeid fordi det blir vanskeligheter å utvikle spesialkunnskaper og tilstrekkelig kompetanse med de ressurser en rår over.

Små regioner har få ressurser og liten eller ingen næringsavdeling. En sammenslåing til en større region vil dermed effektivisere næringsaktiviteten fra det offentlige side og ha mer slagkraft enn enkeltkommunene. Det er også svært spennende å kunne spre de gode erfaringene fra enkeltkommuner til flere kommuner i Salten regionen.

Under forutsetning av at en ny region skal utnytte næringslivets muligheter best mulig og gi befolkningen et godt arbeidsmarked anbefales det å velge en modell der alle 9 kommunene slås sammen til en Region, Salten.

En sammenslåing av de 9 Saltenkommunene gir ikke næringslivet fordeler bare som følge av sammenslåingen. En for næringslivet vellykket sammenslåing forutsetter en rekke endringer og innsatsområder fra regionens politiske ledelse. Noen av de viktigste har vi forsøkt å peke på her.

Skal regionen forsterke mulighetene for at flere skal kunne arbeide et sted og bo et annet sted i regionen, og dermed redusere lokal sårbarhet og kompensere lokal svikt i bærekraft, må det settes inn betydelige krefter på å forbedre og fornye infrastruktur i form av både vei og datalinjer i regionen. Formuleringen av næringspolitikken i en ny Saltenregion innebærer en nyskaping i forhold til tradisjonell næringspolitikk på det kommunale og fylkeskommunale nivået. Næringspolitikken må utformes på en langt bredere måte enn dagens satsing på næringssetater og utviklingsselskaper. Samhandling med næringslivet er sentralt for et vellykket næringsarbeid. En felles næringspolitikk innebærer **tilretteleggende strategier** i de delene av regionen som har sterk bærekraft, og sterk satsing på **akkvisisjon** (Akkvisisjon er innhenting av virksomheter til regionen, både private og offentlige) og direkte deltakelse i bedriftsetableringer i de delene av regionen som har svak bærekraft. I tillegg må regionen etablere en bevisst og langsiktig satsing på bruk av de næringsrettede tiltak vi kan dra nytte av som region gjennom EU-samarbeidet. Det må også etableres en politikk som støtter opp under kompetanseutvikling relevant for regionens mangfoldige næringsliv. Satsningen på universitet i Bodø blir her særdeles viktig. Det utøvende næringsarbeidet med fokus på enkeltkommunen kan i langt større grad bli del av en arbeidsdeling. For eksempel kan erfaringer fra næringsutvikling i Steigens landbruk også spres til andre deler av regionen. Fauskes erfaring

med akkvisisjon (innhenting av arbeidsplasser til regionen) av offentlige arbeidsplasser er nyttige for andre deler av regionen. Beiarns erfaringer med satsning på minikraftverk kan gi muligheter i andre deler av regionen. Næringspolitikken i Saltenregionen må også utvikle strategier for å redusere risikoen det innebærer å ha ensidig næringsliv i deler av regionen. I tillegg til økt tilrettelegging for pendling, må det etableres strategier for å sikre at pendling er praktisk mulig også for familier. Dette innebærer at det må satses på å skape jobber slik at far eller mor kan finne arbeid nært hjemmet når den andre parten pendler. Hvis ikke tvinges beboerne i slike livssituasjoner til å flytte som følge av mangel på meningsfylt arbeid.

Etablering av Saltenregionen må ikke innebære at deler av regionen aktivt skal fraflyttes eller ikke satses på næringsmessig. Klare politiske avtaler som fastsetter hvordan de næringssvake delene av regionen skal utvikles må avklares i en sammenslåingsprosess. Hvis ikke vil ikke fordelene med at Storebror Bodø kan overrisle søsknene i Salten kunne utnyttes. Avstandene endres ikke av kommunesammenslåing. Utfordringen blir å organisere regionen i samhandlingen med næringslivet slik at det gir fordeler for bedriftene i hele regionen. En direkte konsekvens er for eksempel at dagens næringselskaper må gis langt videre fullmakter enn for eksempel dagens interkommunale selskaper, skal de kunne påta seg oppgaver nyttig for region ellers. Hvis ikke vil løsningsevnen og beslutningsevne i næringsarbeidet bli så sentralisert i regionledelsen at fordelene med å kunne anvende ressurser på tvers i regionen forsvinner.

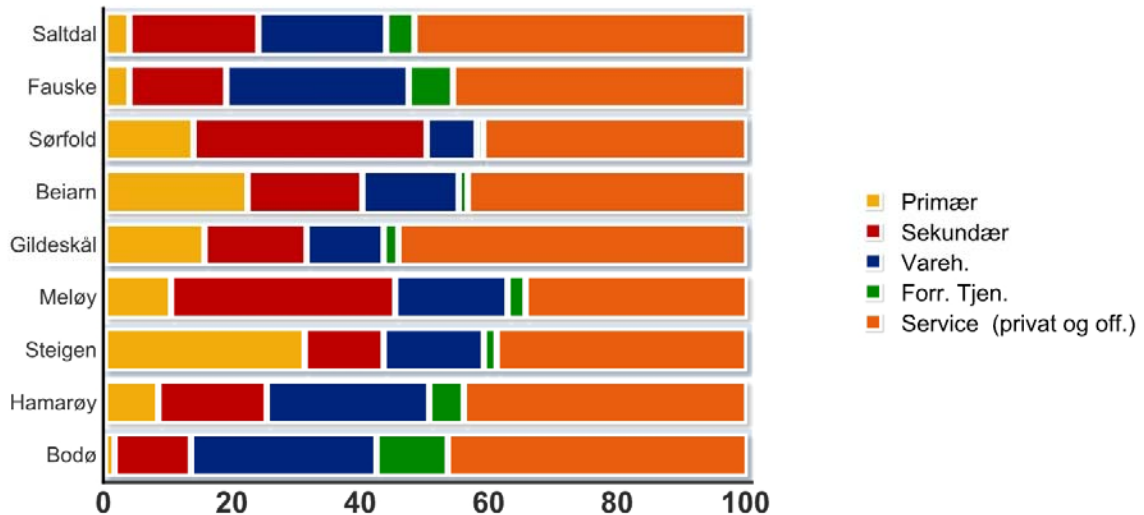
Sammenlignet med enkeltkommuner er det for Salten regionen langt viktigere å etablere næringsrettet samarbeid med statlige og fylkeskommunale nivåer i næringsutviklingsarbeidet. Spesielt er dette viktig ut fra at regionen bør trekke på statlig og fylkeskommunale virkemidler i arbeidet med å styrke de næringssvake områdene i regionen. Relevante områder der en samlet Salten region bør samarbeide sterkere med statlig sektor er forseringer av veibygging og datalinjer for å kompensere regionens avstandsulemper. Forskjellene i bærekraft innad i en slik region vil gi betydelige omstillingskostnader dersom utviklingen skal stabiliseres eller snus. Slik utviklingen er i dag vil kostnadene til omstilling i enkeltkommuner, som ikke kan bæres av den enkelte kommune eller den enkelte innbygger, være avhengig av statlig hjelp uansett. Det må derfor være å foretrekke at en region som helhet deltar i omstillingen for oppnå bedre felles resultater.

En sammenslått Saltenregion påvirkes også av verden rundt oss. Regionen har mange eksportbedrifter i industrier som påvirkes sterkt av de internasjonale konjunktorene. Således betinger en positiv drahjelp fra denne delen av næringslivet at våre eksportører opprettholder sin internasjonale konkurranseevne. En svak eksportindustri vil bety en langt større utfordring for Saltenregion enn det vi ser i dag.

Skal en sammenslåing av de 9 Saltenkommunene være positivt for næringslivet betinger det at det finnes løsninger og strategier for å håndtere utfordringene ovenfor. Hvis det ikke er vilje i den enkelte kommune til å søke bedre løsninger for næringslivet enn det en har i dag vil det være svært vanskelig for de næringssvake kommunene å ta del i den drahjelp en kan få fra en ny storregion. For kommuner med stor bærekraft i næringslivet gir en stor Saltenregion næringslivet tilgang på arbeidstakere og økt stabilitet i velstandsutviklingen. Økt velstand vil igjen øke etterspørsel og konsum i regionen og derigjennom gi næringslivet i de næringssterke områdene vekst.

Vedlegg 1. Figurer kommunenivå.

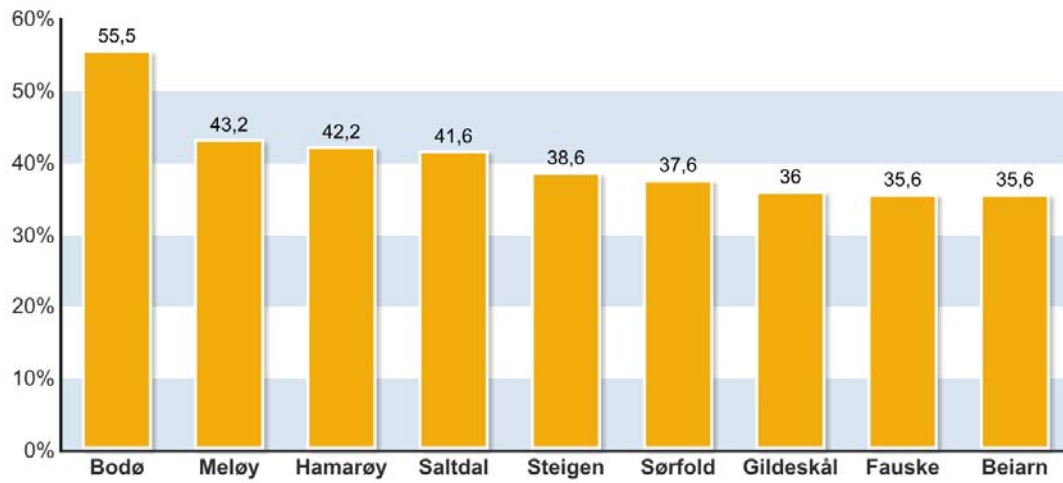
Bransjevis sysselsetting i Saltenkommunene i 2004.

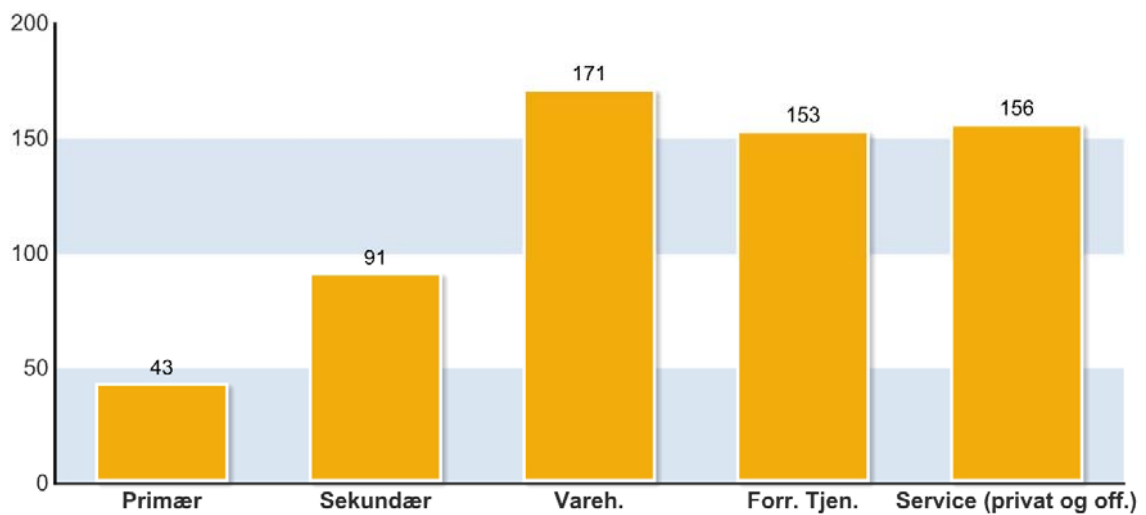
Bodø er størst på varehandel og samferdsel og er handelssenteret i regionen. To av ti sysselsatte i Salten jobber innen varehandel i Bodø. Steigen er den kommunen i regionen som har størst andel sysselsatte innen primærnæringene. Gildeskål er den kommunen med høyest andel av sysselsatte ansatt innen servicesektoren. Dette er grunnet den høye andelen med offentlig ansatte.

Fauske har en beskjeden andel av sine ansatte innen industri, men en høy andel av omsetningen kommer fra industrien. Dette skyldes i hovedsak Salten Kraftsamband.

Syssetning i forhold til befolkning pr kommune i Salten 2003

Fordelingen av nyetableringer etter bransje for Saltenregionen totalt i 2004.

Vedlegg 2: Kart over regionalalternativene

